

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΤΟΣ Α΄.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 14 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1881

ΑΡΙΘ. 46

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ. — Ὅδηγός ἐκλογέως. — Ch. Chateaud-Arnault: Τὸ ναυτικὸν κατὰ τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα τῶν Ἑλλήνων. — A. Taine, ἀκαδημαϊκός: Ἱστορία τῆς τέχνης ἐν Ἰταλίᾳ. — Ἡ ἐκ τῶν δασῶν ὠφέλεια. — Ὁ Γολγοθᾶς μιᾶς συζύγου. — Ὁ ἔρως. — Ἡ κυρία Edmond Adam (Juliette Lambert).—Περιγραφή τῆς ἀρχαίας Ἀλεξανδρείας.

ΟΔΗΓΟΣ ΕΚΛΟΓΕΩΣ

Πολλὰ τῆς σημερινῆς Κυβερνήσεως πράξεις ἢ σχεδὸν ὅλαι ἀναγκάζουσιν ἡμᾶς νὰ πιστεύσωμεν, ὅτι αὕτη, — εὐρισκομένη ἀπὸ τῆς 31ης Μαρτίου ἐπὶ τῆς ἐδρας τῶν κατηγορουμένων, — ἀγωνίζεται διὰ θεμιτῶν καὶ ἀθεμίτων μέσων, ἵνα διὰ τῆς ἄγρας ἀθωωτικῶν ψήφων διασπάσῃ τὰ δίκτυα τῆς ἀμειλίχτου δικαιοσύνης. Ἐλπίζει ἡ πολυμήχανος, ὅτι τὸ ἄγχιστρον, — ἐφ' οὗ ἀντὶ παντός ἄλλου δολώματος τίθεται τὸ χρῆμα τοῦ φορολογουμένου καὶ ἡ τιμὴ τῆς πατρίδος, — θέλει φέρει ἰδίως ἐκ Θεσσαλίας ἰχθὺς πλειότερους ἐπὶ τῆ ματαίᾳ ἐλπίδι, ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, ἐκ μακρᾶς ἐξεληθόντες δουλείας, εἶναι καλοί, — κατὰ τὴν ἰδέαν τῶν ἐν Ἀθήναις Μοναρχικῶν, — καὶ κατάλληλοι νὰ γίνωσι νευρόσπαστα τῶν Ἀθηναίων ρουσφετοδοτῶν. Λησμονοῦσιν οἱ παράνομοι, ὅτι ἡ Ἑπειρος καὶ ἰδίως ἡ Θεσσαλία, εὐτυχῶς κατοικοῦνται ὑπὸ λαοῦ νοήμονος καὶ ἀνεξαρτήτου, ὅστις θ' ἀπαντήσῃ, ἐλπίζομεν, εὐγλώττως εἰς τὴν σατανικὴν ταύτην τῶν ἐν Ἀθήναις προετοιμασίαν, ὅτι οἱ ὑπόδουλοι ἀπελευθερούμενοι δὲν σφρηλατοῦσι πλέον δεσμὰ ἐπὶ σκοπῶ σουλτανικῆς τυραννίας.

Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι οἱ κατὰ κακὴν μοῖραν τὸν τόπον ἡμῶν κυβερνῶντες Μοναρ-

χικοὶ ἔσχισαν πρὸ πολλοῦ νόμους καὶ σύνταγμα, ἀλλὰ τολμῶσιν οὐχ ἥττον νὰ ἐπικαλῶνται αὐτούς, ὅπως καλύπτωσι τὰς πρὸς τὴν Δικαιοσύνην ἀσεβείας των. Διὰ τοῦτο καλὸν θεωροῦμεν κατὰ τὰς παραμονὰς τῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν, — ὅτε οἱ ἄνθρωποι τῆς αὐθιρεσίας ἐνδέχεται νὰ ἐπιδιώξωσιν ἐκτὸς τῆς ρουσφετοαγορᾶς καὶ τὴν ἐκφόβισιν τῶν μὴ πεπειραμένων εἰσέτι περὶ τὴν διεξαγωγὴν ἐκλογῶν Ἑπειρωτῶν καὶ Θεσσαλῶν, — ν' ἀνατυπώσωμεν ἀντιπάσης ἄλλης ὁδηγίας πρὸς τοὺς ἐκλογεῖς αὐτὰ ταῦτα τὰ σχετικὰ κείμενα ἐκ τοῦ Συντάγματος καὶ τοῦ Ἐκλογικοῦ Νόμου.

Δύνανται μὲν οἱ παράνομοι, — δὲν λέγομεν ὄχι, — νὰ παραβιάσωσι καὶ κατὰ τὰς ἐγγιζούσας ἐκλογὰς τὰς διατάξεις ταύτας, ἀλλ' ἡ Βουλὴ καὶ τὸ Εἰδικὸν δικαστήριον ἐν χειρῶ τῶ δέοντι θέλουσιν ἀπηνῶς τιμωρήσει τοὺς λίαν παραδόξως πιστεύοντας, ὅτι εἰς αἰῶνα τὸν ἀπαντα θὰ διέπῃ ἡ φαυλότης τῶν Μοναρχικῶν τὰς τῆς Ἑλλάδος τύχας. Εἰ δὲ μὴ αὐτὸς οὗτος ὁ λαὸς ἀναγκασθῆσεται ἐπὶ τέλει νὰ εἰσαγάγῃ ἐπὶ τὸ Ἀμερικανικώτερον καὶ ἐν Ἑλλάδι τὸν ἐθνοσωτήριον ΝΟΜΟΝ ΤΟΥ ΛΥΝΣ, (Loi de Lynch), αὐτὸς αὐτότατος δικάζων, καταδικάζων καὶ παραχρῆμα τιμωρῶν τοὺς ἐνόχους τοιαύτης βδελυρᾶς καταστάσεως.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 12 Νοεμβρίου 1881.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν. ΦΙΑΡΕΤΟΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

Ἄρθ. 3. Οἱ Ἕλληνες εἶναι ἴσοι ἐνώπιον τοῦ νόμου, καὶ συνεισφέρουσιν ἀδιακρίτως εἰς τὰ δημόσια βάρη ἀναλόγως τῆς περιουσίας των· μόνοι δὲ οἱ πολεῖται Ἕλληνες εἶναι δεκτοὶ εἰς ἕλας τὰς δημοσίας λειτουργίας.

4. Ἡ προσωπικὴ ἐλευθερία εἶναι ἀπαράβιαστος· οὐδεὶς καταδιώκεται, συλλαμβάνεται, φυλακίζεται, ἢ ἄλλως πῶς περιορίζεται, εἰμὴ ὅπου καὶ ὅπως ὁ νόμος ὀρίζει.

5. Ἐξαιρουμένου τοῦ αὐτοφώρου ἐγκλήματος, οὐδεὶς συλλαμβάνεται, οὐδὲ φυλακίζεται ἄνευ ἠτιολογημένου δικαστικοῦ ἐντάλματος, τὸ ὅποσον πρέπει νὰ κοινοποιηθῆ κατὰ τὴν στιγμήν τῆς συλλήψεως ἢ προφυλακίσεως. Ὁ ἐπὶ αὐτοφώρῳ ἢ δι' ἐντάλματος συλλήψεως κρατηθεὶς προσάγεται ἄνευ ἀναβολῆς εἰς τὸν ἀρμόδιον ἀνακριτὴν, ὅστις ὀφείλει, ἐν τῷ τῶν τριῶν ἡμερῶν ἀπὸ τῆς προσαγωγῆς του, εἴτε ν' ἀπολύσῃ αὐτόν, εἴτε νὰ ἐκδώτῃ κατ' αὐτοῦ ἐντάλμα φυλακίσεως· παρελθουσῶν τῶν τριῶν ἡμερῶν χωρὶς νὰ ἐκδοθῆ ὑπὸ τοῦ ἀνακριτοῦ ἐντάλμα φυλακίσεως, πᾶς δεσμοφύλαξ ἢ ἄλλος ἐπιτετραμμένος τὴν κράτησιν τοῦ συλληφθέντος, εἴτε πολιτικὸς ὑπάλληλος εἶναι, εἴτε στρατιωτικὸς, ὀφείλει ν' ἀπολύσῃ αὐτόν παραχρῆμα. Οἱ παραβάται τῶν ἀνωτέρω διατάξεων τιμωροῦνται ἐπὶ παρανόμῳ κατακρατῆσει.

6. Ἐπὶ πολιτικῶν ἐγκλημάτων δύναται τὸ συμβούλιον τῶν πλημμελειοδικῶν, τῆ αἰτήσῃ τοῦ προφυλακισθέντος, νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἀπόλυσιν τούτου ἐπὶ ἐγγυήσει ὀριζομένη διὰ δικαστικοῦ βουλεύματος, καθ' οὗ ἐπιτρέπεται ἀνακοπή. Οὐδέποτε ἐπὶ τῶν ἐγκλημάτων τούτων ἢ προφυλακίσεως δύναται νὰ παραταθῆ πέραν τῶν δύο μηνῶν ἄνευ δικαστικοῦ βουλεύματος, ὑποκειμένου καὶ τούτου εἰς ἀνακοπήν, οὐδὲ μετὰ τὸ βούλευμα πέραν τῶν τριῶν μηνῶν.

7. Ποινὴ δὲν ἐπιβάλλεται ἄνευ νόμου ὀρίζοντος προηγουμένως αὐτήν.

9. Ἐκαστος ἢ καὶ πολλοὶ ὁμοῦ ἔχουσι τὸ δικαίωμα ν' ἀναφέρωνται ἐγγράφως εἰς τὰς ἀρχάς, τηροῦντες τοὺς νόμους τοῦ Κράτους.

10. Οἱ Ἕλληνες ἔχουσι τὸ δικαίωμα τοῦ συνέρχεσθαι ἡσυχῶς καὶ ἀόπλως· μόνον εἰς τὰς δημοσίας συναθροίσεις δύναται νὰ παρίσταται ἡ ἀστυνομία. Αἱ ἐν ὑπαίθρῳ συναθροίσεις δύναται ν' ἀπαγορευθῶσιν, ἂν ὡς ἐκ τούτων ἐπίκηται κίνδυνος εἰς τὴν δημοσίαν ἀσφάλειαν.

11. Οἱ Ἕλληνες ἔχουσι τὸ δικαίωμα τοῦ συνεταιρίζεσθαι, τηροῦντες τοὺς νόμους τοῦ Κράτους, οἵτινες ὅμως οὐδέποτε δύναται νὰ ὑπαγάγῃσι τὸ δικαίωμα τοῦτο εἰς προηγουμένην τῆς κυβερνήσεως ἄδειαν.

12. Ἡ κατοικία ἐκαστοῦ εἶναι ἄσυλον. Οὐδεμία κατ' οἶκον ἔρευνα ἐνεργεῖται, εἰμὴ ὅταν καὶ ὅπως ὁ νόμος διατάσσει.

14. Ἐκαστος δύναται νὰ δημοσιεύῃ προφορικῶς, ἐγγράφως, καὶ διὰ τοῦ τύπου τοὺς στοχασμοὺς του, τηρῶν τοὺς νόμους τοῦ Κράτους. Ὁ τύπος εἶναι ἐλεύθερος. Ἡ λογοκρισία ὡς καὶ πᾶν ἄλλο προληπτικὸν μέτρον ἀπαγορεύονται. Ἀπαγορεύεται ὡσαύτως ἡ κατάσχαις ἐφημερίδων καὶ ἄλλων ἐντύπων διατριβῶν, εἴτε πρὸ τῆς δημοσίευστος εἴτε μετ' αὐτήν. Ἐπιτρέπεται δὲ κατ' ἐξαίρεσιν ἢ κατάσχαις μετὰ τὴν δημοσίευσιν ἕνεκα προσβολῆς

κατὰ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, ἢ κατὰ τοῦ προσώπου τοῦ βασιλέως· ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἐντὸς εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν ἀπὸ τῆς κατασχέσεως ὀφείλουσι καὶ ὁ εἰσαγγελεὺς νὰ υποβιθῇ τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸ δικαστικὸν συμβούλιον, καὶ τοῦτο ν' ἀποφανθῇ περὶ τῆς διατηρήσεως ἢ τῆς ἀρτεως τῆς κατασχέσεως, ἄλλως ἢ κατάσχαις ἀρτεται αὐτοδικαίως. Ἀνακοπὴ κατὰ τοῦ βουλεύματος ἐπιτρέπεται εἰς μόνον τὸν δημοσιεύσαντα τὸ κατασχέθε, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὸν εἰσαγγελέα.—Εἰς μόνον πολίτας Ἕλληνας ἐπιτρέπεται ἡ ἐκδοσις ἐφημερίδων.

17. Οὐδεὶς στερεῖται τῆς ἰδιοκτησίας του εἰμὴ διὰ δημοσίαν ἀνάγκην προσηκόντως ἀποδεδειγμένην, ὅταν καὶ ὅπως ὁ νόμος διατάσσει, πάντοτε δὲ προηγουμένης ἀποζημιώσεως.

20. Τὸ ἀπόρητον τῶν ἐπιστολῶν εἶναι ἀπολύτως ἀπαράβιαστον.

110. Ἡ τήρησις τοῦ παρόντος συντάγματος ἀφιεροῦται εἰς τὸν πατριωτισμὸν τῶν Ἑλλήνων.

(Ἀκολουθεῖ.)

ΤΟ ΝΑΥΤΙΚΟΝ

ΚΑΤΑ

ΤΟΝ ΥΠΕΡ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ ΑΓΩΝΑ

ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ

ΚΩΝΣΤ. ΝΕΣΤΟΡΙΔΟΥ

(Συνέχεια· ἴδε προηγουμένον ἀριθμὸν.)

Ζ'.

Ὅς εἶδομεν ὁ Χοσρέβ εἶχε φθάσει πρὸ τοῦ Μεσολογγίου διὰ νὰ ὑποστηρίξῃ τὸν στρατηγὸν Ῥεσσῆτ πολιορκοῦντα τὸ φρούριον. Ἀλλὰ δύο ἔφοδοι τῶν Τούρκων στρατιωτῶν τῆς 20)1 καὶ 21)2 Αὐγούστου ἀπεκρούσθησαν,¹ ὁ δὲ Καπετὰν πασσᾶς δὲν ἐδύνατο νὰ ἐμποδίξῃ πάντοτε τοὺς ἐλληνικοὺς πᾶρωνας νὰ σιτίζωσι τὸ Μεσολόγγιον. Καὶ τῷ ὄντι τῆ ἐπαύριον τῆ ἀτυχοῦς προσβολῆς εἶδον τὸν Χοσρέβ ἀναγόμενον εἰς τὸ πέλαγος μεθ' ὅλου τοῦ στόλου ἐξ εἰδήσεως, ἢν ἔλαβε περὶ τῆς παρουσίας στόλου περὶ τὴν Ζάκυνθον 60 ἐχθρικών πλοίων ὑπὸ τὸν Μιαούλην, Σαχτούρην, Κολανδροῦτσον καὶ Ἀποστόλιν.²

¹) Σ. Μ. Δὲν ἐγένοντο δύο μόνον ἔφοδοι τῶν ἐχθρῶν, ἀλλὰ πολλάι, καθὼς καὶ τῶν πολιορκουμένων ἔφοδοι. Ἀλλὰ τὰ περὶ τῆς ἡρωϊκῆς ἀμύνης τῶν ἐν Μεσολογγίῳ βλεπέτω ὁ ἀναγνώστης τὰς ἱστορίας τοῦ Τρικούπη (τόμ. Γ'. κεφ. ΝΖ), τοῦ Γερβίνου (τόμ. Β'. σελ. 100 καὶ ἐξῆς) καὶ τοῦ Μενδελῶνος (τόμ. Α'. σελ. 306 καὶ ἐξῆς).

²) Σ. Μ. Κατὰ τὸν κ. Ὁρλάνδον (τόμ. Β'. σελ. 237 καὶ ἐξῆς) καὶ κατὰ τὸν Μενδελῶνα (τόμ. Α'. σελ. 310)

Ἐπιβλημένη ἐκ τῆς νυκτὸς ἡ μοῖρα τοῦ Σαχτούρη ἐπλησίασε πρὸς τὴν ξηρὰν χωρὶς νὰ παρατηρηθῆ καὶ παρέστη τῆ 22)3 Αὐγούστου περὶ τὴν αὐγὴν πρὸ τοῦ Μεσολογγίου.

Ὁ Ὑδραῖος ἀντιναύαρχος εἶχεν ὑπὸ τὰς διατάγας του 17 πᾶρωνας καὶ 6 πυρπολικὰ· 8 μόνον πλοῖα τουρκικὰ ὄρμου. Ἡ ἔκβασις τῆς μάχης δὲν ἐδύνατο νὰ εἶνε ἀμφίβολος. Οἱ Μουσουλμάνοι ἔφυγον καταλιπόντες ἐπὶ τῆς ἀκτῆς 2 πᾶρωνας, ὧν ὁ εἷς ἀνήκων εἰς τὴν Ἀλγερίαν ἐπυρπολήθη ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων. Οἱ Τούρκοι εἶχον ἐπίσης στολισκὸν πολιορκίας ἐκ 36 κοπήρων· καὶ 7 μὲν τῶν ἐφολικῶν τούτων ἔπεσαν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Σαχτούρη, ὅστις εἰσήγαγεν αὐτὰ εἰς Μεσολόγγιον, τὰ δὲ ἄλλα ἀνεγκύσθησαν εἰς τὴν ξηρὰν ὑπὸ τῶν πληρωμάτων αὐτῶν.¹

Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα συνέβαινον πρὸ τοῦ Μεσολογγίου, ὁ Χοσρέβ ἐκινεῖτο πρὸ τοῦ Μιαούλη, ὅστις κατῳρῶσε νὰ προσηνευώτῃ καὶ νὰ ρίψῃ τρία πυρπολικά κατὰ τοῦ μονοκρότου. Ἀλλ' ὅμως ἀμφοτέρω οἱ στόλοι ἀπεχωρίσθησαν χωρὶς τινος ἀποτελέσματος. Ἐπανερχόμενον τοῦ Χοσρέβ εἰς τὸ πολιορκούμενον Μεσολόγγιον ὁ Σαχτούρης ἀνήχθη δελθὼν ἀκινδύνως διὰ τοῦ πυρὸς τῶν τουρκικῶν μονοκρότων.²

Ὁ στόλος τοῦ Σουλτάνου ἔμελλεν ἐντὸς ὀλίγου νὰ ὑποφέρῃ ἐξ ἐλλείψεως τροφῶν. Ὁ Χοσρέβ παρατόμενος ἐκ τῆς λύσεως τῶν Ἑλλήνων νὰ προεβάλῃ ὡς πάντοτε τὸ πλοῖον, ἐφ' οὗ αὐτὸς ἐπέβαινον, μετὰ χαρᾶς μεγίστης ἐπελάβετο τῆς προφάσεως ταύτης διὰ ν' ἀπέλθῃ μετὰ τοῦ μεγαλειτέρου στόλου εἰς Αἴγυπτον. Ἡ ἐγκατάλειψις αὕτη τῆς πολιορκίας τοῦ Μεσολογγίου ἦτο λίαν ἀκατάλληλος ἐν στιγμῇ, καθ' ἣν οἱ πολιορκούμενοι ἠπειλοῦντο ὑπὸ τοῦ λιμοῦ. Ὁ Μιαούλης ἐπωφελοῦμενος ἐκ τῆς ἀποχωρήσεως τοῦ Καπετὰν πασσᾶ ἐν νυκτὶ θυελ-

ὁ Σαχτούρης δὲν ἀναφέρεται λαβὼν μέρος εἰς τὴν ἐκστρατεῖαν ταύτην. Πρὸς τὴν γνώμην τοῦ συγγραφέως τῆς παρούσης συγγραφῆς συμφωνεῖ ὁ Τρικούπη (τόμ. Γ'. σελ. 290) καὶ ὁ Γερβίνος (τόμ. Β'. σελ. 103). Ἐνῶ δὲ οἱ τε ἡμέτεροι καὶ ξένοι ἱστορικοὶ ἀναφέρουσιν ὅτι 40 ἦσαν τὰ πλοῖα, ὁ κ. Arnault λέγει ταῦτα 60.

¹) Σ. Μ. Ὁρλάνδ. τόμ. Β'. σελ. 244 καὶ ἐξῆς. Μενδελ. τόμ. Α'. σελ. 310.

²) Σ. Μ. Πολὺ διαφῶρος ἱστοροῦνται τὰ περὶ τῆς ναυμαχίας ταύτης καὶ τῆς ἐπιτίσεως τοῦ Μεσολογγίου. Ὁ ἀναγνώστης δύναται νὰ ἴδῃ τὸν κ. Ὁρλάνδ. τόμ. Β'. σελ. 238 καὶ ἐξῆς. τὸν Τρικούπη. τόμ. Γ'. σ. 291. τὸν Γερβ. τόμ. Β'. σελ. 103. καὶ τὸν Μενδελ. τόμ. Α'. σελ. 310.

λῶδη παρέστη αἴφνης πρὸ τοῦ ἀσθενοῦς στόλου τοῦ ἐγκαταλειφθέντος ὑπὸ τοῦ Χοσρέβ πρὸ τοῦ Μεσολογγίου. Τὰ τουρκικὰ πλοῖα ἦσαν τὰς ἀγκύρας ἐσπευσμένως καὶ κατέφυγον εἰς τὸν μυχὸν τοῦ κόλπου τῶν Πατρῶν. Ὁ Μιαούλης ἐδυνήθη νὰ ἐπιστήσῃ τοὺς συμπολίτας του ἐν ἀνέσει. Μετὰ νέαν καὶ ἀνωφελῆ ἔφοδον ὁ Ῥεσσῆτ ἀφῆκε τὴν πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου τῆ 5/17 Ὀβρίου 1825.

Ἡ ἐκ τοῦ θριάμβου τούτου χαρὰ τῶν Ἑλλήνων δὲν διήρκεσε πολὺ. Ὁ Ἰβραήμ κύριος τῆς Πελοποννήσου ἀνεχώρησεν ἀμέσως ἐκ Νευαρίνου καὶ δι' ἐσπευσμένης πορείας ἀφίκετο εἰς Πάτρας καθ' ὃν χρόνον ὁ τουρκο-αιγυπτιακὸς στόλος ἐγκατέλειπε τὴν Ἀλεξάνδρειαν ὁ μέγας οὗτος στόλος συνήντησε τῆ 1/13 Νοεμβρίου παρὰ τὸν Πάπαν (Ἀραξόν) 30 πᾶρωνας ἐλληνικοῦς, οὓς ὁ Μιαούλης διετήρει μετὰ μεγάλης δυσκολίας ὑπὸ τὴν διοίκησίν του³. Δύο μάχαι ἄνευ ἀποτελέσματος ἐγένοντο τῆ ἡμέρα ἐκείνη καὶ τῆ ἐπομένη. Τῆ 6/18 Νοεμβρίου ὁ ὀθωμανικὸς στόλος ἠγκυροβόλησεν ἐν τῷ κόλπῳ τῆς Νευαρίου, ἔνθα ἀπεβίβασεν ἐν ἡσυχίᾳ 8,000 στρατιώτας Ἀραβας⁴. Μετὰ τινὰς νέας συμπλοκάς ἄνευ ἀποτελέσματος ὁ Μιαούλης ἐγκαταλείφθηκε ὑπὸ τῶν πλοιαρχῶν του ἠναγκάσθη ν' ἀφήσῃ τὸ πεδῖον ἐλεύθερον εἰς τὸν τουρκο-αιγυπτιακὸν στόλον. Ὁ Ἰβραήμ, ὅστις οὐδεμίαν εὔρεν ἀντίστασιν ἐν τῇ διὰ τοῦ Μωρέα πορείᾳ του ἐπολιόρκησε τῆ 13/25 Δεκεμβρίου τὸ Μεσολόγγιον⁴.

Ὁ ἀτρόμητος Μιαούλης δὲν ἀπέβαλε τὸ θάρρος.

¹) Σ. Μ. Ὁ τουρκο-αιγυπτιακὸς στόλος συνιστάμενος ἐξ 145 πλοίων ἀνεχώρησε τῆ 5, 6 καὶ 7 Ὀβρίου 1825 ὑπὸ τὸν Καπετὰν πασσᾶν καὶ φέρων 10,000 στρατοῦ τοῦ πλείστου τακτικοῦ κατέπευσεν ἀκωλύτως τῆ 24/5 Νοεμβρίου εἰς Νεόκαστρον (Τρικούπη. τόμ. Γ'. σελ. 309. Γερβίν. τόμ. Γ'. σελ. 220). Ὁ κ. Ὁρλάνδος (τόμ. Β'. σελ. 267) ἀναβιδάζει τὸν ἀριθμὸν τῶν πλοίων εἰς 135.

²) Σ. Μ. Ἐν ᾧ ὁ Ἕλληνας στόλος κατὰ τὸν συγγραφέα τῆς παρούσης πραγματείας, πρὸς ὃν συμφωνοῦσιν ὁ Τρικούπη (τόμ. Γ'. σελ. 312) καὶ ὁ κ. Ὁρλάνδος (τόμ. Β'. σελ. 223), λέγει ὅτι αἱ παρὰ τὸν Πάπαν ἀσήμενοι μάχαι ἐγένοντο τῆ 13/25 Νοεμβρίου, ὁ Μενδελῶνος δὲν ὀρίζει τὸν χρόνον τῶν μαχῶν αὐτῶν.

³) Σ. Μ. Κατὰ τὸν Γερβίνον (τόμ. Γ'. σελ. 221) ὁ στρατὸς, ὃν ὁ Ἰβραήμ μετεβίβασε διὰ τοῦ Ρίου, συνέκειτο ἐκ 12,000—13,000.

⁴) Σ. Μ. Τῆ 13/25 ἐφάνη ὁ στρατὸς τῶν Αἰγυπτίων εἰς Μεσολόγγιον καὶ τῆ 14/26 ἐφθασε καὶ ὁ Ἰβραήμ, ἀλλ' ὁ Γερβίνος πολὺ ἀπέχει τῆς χρονολογίας ταύτης λέγων ὅτι ὁ ἐχθρὸς ἔστησε τὸ στρατόπεδον πρὸ τοῦ Μεσολογγίου τῆ 26/7 Ἰανουαρίου 1826 (τόμ. Γ'. σελ. 221).

Ἐπέτυχε νὰ ἐξαρτίσῃ 20 ὑδραϊκὰ πλοῖα, 3 Σπετσιωτικὰ καὶ 4 Ψαριανὰ μεθ' ὧν ἠνάγκασε τὰς τουρκικὰς φυλακίδας (εἰσοίσεις) νὰ καταφύγωσιν ὑπὸ τὴν ἀκρόπολιν τοῦ Μωρέα τῇ 9/21 Ἰανουαρίου 1826.¹ Ὁρμῶν τότε πρὸ τοῦ νησιδίου Βασιλαλίου, ἐνὸς τῶν προτειχισμάτων τοῦ Μεσολογγίου, ἐπρομήθευσεν εἰς τοὺς πολιορκουμένους δύο μηνῶν τροφάς.² Προσβληθεὶς ὁμοῦς ὁ Μισούλης ὑπ' ὄλου τοῦ τουρκο-αιγυπτιακοῦ στόλου ἐπεμψε κατ' αὐτῶν ὑπὸ τὴν συνοδίαν 42 παρώνων διοικουμένων ὑπὸ τοῦ γενναίου Κριεζῆ δύο πυρπολικά, τὰ ὁποῖα ὠδήγηε ὁ Κανάρης καὶ ὁ Πιπίνος.³ Μετὰ ἐκθυμωτάτην ἐνέργειαν τὰ πυρπολικά τῶν δύο ἐνδόξων ναυτικῶν μετέδωκαν τὸ πῦρ εἰς αἰγυπτιακὸν δρόμωνα, ὅστις ἀνετινάχθη μετὰ τοῦ πληρώματός του. Ἡ νίκη αὕτη τοῦ ἑλληνικοῦ στόλου ἐδύνατο ν' ἀποτρέψῃ δεινὰς συνεπειάς. Ἄλλ' οἱ ναῦται τοῦ Μισούλη ἀναχωροῦντες ἐξ Ὑδρας εἶχον λάβει ἐνὸς μόνον μηνὸς μισθόν. Τοῦ χρόνου τούτου παρελθόντος ἦτο ἀδύνατον νὰ κρατήσῃ τις αὐτοὺς πλειότερον. Οἱ Μουσουλμάνοι ἐγένοντο πάλιν κύριοι τῆς θαλάσσης. Δυστυχῆς ἔφοδος τοῦ στρατοῦ τοῦ Ἰβραήμ κατὰ τῶν ὠχυρωμάτων τοῦ Μεσολογγίου ἔπεισε τὸν στρατηγὸν τοῦ ὄν νὰ μεταβίβῃ τακτικῆν.⁴ Συναγαγὼν μέγαν ἀριθμὸν σκαφῶν ἀλιτεῶν εἰσηλθε τῇ 25/9 Μαρτίου εἰς τὰ περιβάλλοντα τὸ φρούριον κενὰ καὶ ἐκυρίευσεν ἀλληλοδιαδόχως τὰ φρούρια τοῦ Βασιλαλίου, τοῦ Ἀνατολικοῦ καὶ τοῦ Δολμᾶ.⁵ Μόνον

¹ Σ. Μ. Κατὰ τὸν Γερβίνον (τόμ. Β'. σελ. 223) ὁ Μισούλης εἶχε 15 ὑδραϊκὰ καὶ 4 Ψαριανὰ πλοῖα· κατὰ δὲ τὸν Μενδέλωνα (τόμ. Α'. σελ. 516) συμφωνοῦντα πρὸς τὸν Τρικούπην (τόμ. Γ'. σελ. 319) εἶχε 20 ὑδραϊκὰ καὶ 4 Ψαριανὰ.

² Σ. Μ. Ὁ Μισούλης δὲν εἶχεν ἀποβιάσει ὅλας τὰς τροφάς, ὅτε προσβληθεὶς ὑπὸ τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου ἠναγκάσθη νὰ πολεμήτῃ καὶ διασκορπίσας τὸν ἐχθρὸν ἐπανήλθε καὶ ἐπέσιτισε τὸ Μεσολόγγιον.

³ Σ. Μ. Ὁ Κανάρης οὐδόπως φαίνεται μετασχὼν τῆς ἐκστρατείας ταύτης. Δεινὴν δὲ ποιεῖται ὁ συγγραφεὺς σύγχρυσιν τῶν προσώπων καὶ τῶν γιγνομένων. Ὁ ἀνατινάξας τὸν τουρκικὸν πάριον δὲν ἦτο οὔτε ὁ Κανάρης οὔτε ὁ Πιπίνος, ἀλλ' ὁ Πολίτης (πρβλ. Τρικούπην τόμ. Γ'. σελ. 319 καὶ ἐξῆς Γερβίνον - τόμ. Β'. σελ. 423 καὶ ἐξῆς. Μένδελσ. τόμ. Α'. σελ. 517).

⁴ Σ. Μ. Ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ τῇ 16/28 Φεβρουαρίου 1826 τρεῖς ἐγένοντο ἔφοδοι τῶν Αἰγυπτίων, καθ' ἃς ἀπεκρούσθησαν μεγάλας ὑποστάντες συμφορὰς (Τρικούπ. τόμ. Γ'. σελ. 323. Γερβ. τόμ. Β'. σελ. 226. Μενδέλσ. τόμ. Α'. σελ. 518).

⁵ Σ. Μ. Ἴδε τὰ περὶ τῆς γενναίας ἀμύνης τοῦ Βασιλαλίου καὶ τοῦ Δολμᾶ Τρικούπην (τόμ. Γ'. σελ. 326) καὶ ἐξῆς, Γερβίνον (τόμ. Β'. σελ. 227) καὶ Μενδέλωνα (τόμ. Α'. σελ. 519)

ἡ νῆσος Κλεισόβα ἀπέκρουσε τὴν ἔφοδον τῶν Ἀλβανῶν τοῦ Ῥεσσῆ καὶ τῶν Αἰγυπτίων τοῦ Ἰβραήμ.¹

Ὁ Μισούλης διὰ θαύματος πικτιωτισμοῦ καὶ ἐπιμονῆς συνήγαγε καὶ πάλιν 40 πλοῖα. Ἀγνοῶν τὰς προσφάτους τοῦ Ἰβραήμ ἐπιτυχίας ἐφάνη τῇ 29/10 Ἀπριλίου εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ κόλπου τῶν Πατρῶν, ἀλλὰ κατελήφθη ὑπὸ τῆς νηνεμίας ἐν τῇ Κεφαλληνίᾳ. Τῇ 1/13 ὁ τουρκο-αιγυπτιακὸς στόλος ἐξ 60 ἰστιοφόρων ἐπωφελήθη πρὸς ἀπόπλουν ἐκ πελαγίας αὔρας· διατρέχων ἐκ κεραίας πρὸς τὴν Ζάκυνθον ἀφῆκε τὴν πρὸς τὸ Μεσολόγγιον ὁδὸν ἀνοικτήν. Διὰ τῆς συνήθους αὐτῶ δεξιότητος ὁ Μισούλης ἐπέλαβετο τῆς εὐκαιρίας ταύτης διὰ νὰ προσεγγίσῃ εἰς τὸ πολιορκουμένον φρούριον, ἀλλ' εὐρίσκων ὅλας τὰς ἐξωτερικὰς θέσεις κατελημμένας ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ δὲν κατώρθωσε νὰ προμηθεύσῃ εἰς τοὺς δυστυχεῖς συμπολίτας τοῦ ζωοτροφίας καὶ τὰ πολεμοφόδια, ὧν εἶχον ἀπόλυτον ἀνάγκην.²

Μετὰ πενταετὴ πάλιν οἱ Ὄθωμανικοὶ στόλοι εἶχον ἐξασκηθῆ. Συνάψαντες νυκτερινὴν μάχην πρὸς τοὺς ἐχθροὺς τῶν διεσκόρπισαν τοὺς πάριον τοῦ Μισούλη, ὅστις συναγαγὼν 31 ἐκ τῶν πλοίων τῶν εὐρέθη πάλιν τῇ ἐπαύριον ἐνώπιον τῶν Τούρκων. Μετὰ πάλιν σφοδρότάτην ἐπὶ ἑπτὰ ὥρας ἐθυσίασεν εἰς μάτην τρία πυρπολικά. Ὁ Μισούλης ἐγκαταλείφθηκε ὑπὸ τῶν πλειοτέρων πλοίαρχων τοῦ ἀνεχώρησε φέρων ἐν τῇ καρδίᾳ τὴν ἀγανάκτησιν.

Τὸ Μεσολόγγιον δὲν ἠδύνατο ἐπὶ πολὺ ν' ἀντιέξῃ. Ἡ φρουρά του, οἱ δυστυχεῖς κάτοικοι αὐτοῦ ἀναγκασθέντες νὰ καταβροχθίσωσιν ἀκάθαρτα ζῶα, δὲν εἶχον πλέον ζωοτροφίας. Τῇ 10/22 Ἀπριλίου πάντες, ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδιά περὶ τὰς 9,000 ἐποιήσαντο ἀπελπιστικὴν ἀπόπειραν πρὸς ἐκβίασιν τῶν ἐχθρικῶν τάξεων. Οἱ πλείστοι ἀπώλλοντο ὑπὸ τοῦ σιδήρου τοῦ ἐχθροῦ, ὅστις συγχρόνως ἐγένετο κύριος τῆς ἠρωϊκῆς πόλεως. Ἡ ἄμυνα τοῦ Μεσολογγίου διήγειρε δικαίως τὸν θαυμασμὸν τῆς Εὐρώπης.

Ἐμὲψαντο σφοδρῶς οὐχὶ βεβαίως τοὺς πολίτας ὡς τὸν Μισούλην καὶ Κανάρην, ἀλλὰ τοὺς ναυτικούς Ἕλληνας ἐπὶ τῇ ἀδιαφορίᾳ, μεθ' ἧς εἶχον ἀφήσει πολλὰς τὸν Ὄθωμανικὸν στόλον νὰ βοηθήσῃ τῶν

¹ Σ. Μ. Ἴδε τὴν ἐνδοξὴν τῶν ἐν Κλεισόβῃ προμάχων ἄμυναν καὶ καταστροφὴν τῶν ἐχθρῶν ἐν ταῖς ἀνωτέρω ἱστορίαις.

² Σ. Μ. Ἴδε τὰ περὶ τοῦ ἀπόπλου καὶ τῆς ἀποτυχίας ταύτης τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου ἐν ταῖς ἀνωτέρω ἱστορίαις.

στρατιωτῶν τοῦ Ἰβραήμ καὶ τοῦ Ῥεσσῆ τὰς πολεμικὰς ἐργασίας κατὰ τοῦ Μεσολογγίου. Αἱ μομφαὶ αὗται ἦσαν ἐν μέρει δίκαιαι, διότι ἐν Ὑδρα καὶ Σπέτσαις ἐπεκράτει ἡ μεγίστη ἀναρχία. Ὁ ὑπηρετήσας, λέγει περὶ τούτου ὁ συγγραφεὺς τοῦ Σταθμοῦ τῆς Ἀατολῆς, ἐν ναυτικῶ κανονικῶ, ὁ μὴ ἠγνώρισκε ἢ ναυστάθμους γέμοντα ζωοτροφῶν καὶ πολεμοφοδίων, δυσκόλως θὰ συλλάβῃ ἰδέαν τῶν παντοσιδῶν προσκομμάτων, ἐν οἷς οἱ Ἕλληνες ἄφειλον νὰ ἐκτελῶσι τὰς ναυτικὰς ἐργασίας των. Τοιαύτη ἦτο ἡ πενία ἐν ταῖς νήσοις, ὥστε ἦτο ἠκρόμα ὅτι ἠδυνήθησαν νὰ συλλέξωσιν ἐνὸς μηνὸς προμηθείας διὰ 7,000—8,000 ἀνθρώπων. Καίτοι ἡ λιτότης τοῦ Ἑλλήνος ναύτου εἶνε παροιμιώδης, καὶ ἐκδρομαὶ ὅμοιαι δὲν ἠδύναντο νὰ παρατείνωνται πέραν τῆς ἐξαντλήσεως τοῦ τελευταίου κρομμύου καὶ τοῦ τελευταίου διπύρου. Ἡ ἀπειλοῦσα σιτολιμμένα καὶ ἡ διχνοῖα ἐκράτει αὐτὰ. Οἱ Ἕλληνες ναῦται περικυκλούμενοι, ὅτε ἀπειθίζοντο ἐπὶ τῆς ἀκτῆς, ὑπὸ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν τέκνων τῶν κατεχομένων ὑπὸ δεινῆς ἀθλιότητος, ἀπήτουν διὰ κρυγῶν τὸν μισθὸν των καὶ τὸ μερίδιον τῆς λείας. Τὸ ταμεῖον ἦτο κενόν, τὰ δὲ λάφυρα διεφιλονικούντο οἱ ἄρχοντες πειρώμενοι νὰ καθησυχάσωσι διὰ τοῦ λόγου τὸ ἐξηρησιμένον ὑπὸ τῆς δυστυχίας πλῆθος ἐγένοντο τὰ πρῶτα θύματα τῆς μανίας του. Οἱ ναῦται ἐπήγνυσαν τὴν μάχαιραν εἰς τὸν λαίμῶν τῶν προεστώτων καὶ ἐνέβαλλον τὸ πῦρ εἰς τὰς οἰκίας των. Μηνὶ Ἰουνίῳ 1825 ἡ Βουβολίνα, ἡ ἀτρόμητος καὶ θηριώδης Ἀμαζών, ἐφονεύθη διὰ πιστολίου ἐπὶ τῆς παραλίας τῶν Σπετσῶν. . .

Ἐὰν λοιπὸν οἱ ναυτικοὶ Ἕλληνες ἦσαν ἄξιοι μεγίστης μομφῆς ἐπὶ τῇ ἀπειθείᾳ καὶ ταῖς διχνοῖαις αὐτῶν, ἐδύνατο ἐπικαλούμενοι τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀθλιότητα νὰ αἰτήσωνται συγγνώμην διὰ τὴν ἐγκατάλειψιν τοῦ Μεσολογγίου. Ἄλλ' ἡ ἱστορία ὀφείλει νὰ στιγματίσῃ τὰς ληστειάς, τὰς ὁποίας πολλοὶ τῶν νησιωτῶν διέπραττον καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν συμπολιτῶν αὐτῶν, καὶ τὴν τρομερὰν πειρατείαν, ἣν ἀντικατέστησαν διὰ τῆς χρήσεως τῶν πολεμικῶν αὐτῶν δικαιωμάτων. Αἱ νῆσοι Κέως, Τῆνος, Σύρος, Νάξος ἐγένοντο τὸ θέατρον βιαίων πράξεων καὶ εἶδον Ἕλληνας πειρατὰς νὰ ληστεύωσιν ἐπὶ τῇ προφάσει λαθρεμπορίας πολλὰ πλοῖα οὐδέτερα ἐντελῶς

¹ Σ. Μ. Τοῦ χρόνου τῆς ἠρωϊκῆς Βουβουλίνης μνημονεύει μόνον ὁ Γερβίνος (τόμ. Β'. σελ. 87).

ἀθῶα τῶν ἀποδιδόμενων αὐτοῖς κατηγοριῶν. Μετ' ὀλίγον πλοίαρχοὶ τινες τῆς Ὑδρας καὶ τῶν Σπετσῶν κατήντησαν εἰς τοσοῦτον βαθμὸν, ὥστε νὰ μὴ σέβωνται μηδὲ τὰ ὑπὸ συνοδίαν ἐμπορικὰ πλοῖα. Μηνὶ Μαρτίῳ 1826 4 πλοῖα ὑδραϊκὰ συνέλαβον 3 ἐμπορικὰ πλοῖα αὐστριακὰ, καίτοι συνωδεύοντο ὑπὸ 2 παρώνων πολεμικῶν ἀνηκόντων εἰς τοὺς αὐτοὺς αὐστριακοὺς. Ὁ ἀνεψιὸς τοῦ ναυάρχου Μισούλη, ὁ πλοίαρχος Δημήτριος, ἠθέλησε νὰ πράξῃ τὸ αὐτὸ εἰς συνοδίαν παρακολουθουμένην ὑπὸ γαλλικῆς ἡμιολίας τῆς Dauphinoise, ἀλλὰ σφαῖραι τινες τοῦ πολεμικοῦ πλοίου ἔπεισαν αὐτὸν νὰ μεταβίβῃ ἀμέσως σκοπὸν.¹ Ἐν μῆνᾳ βραδύτερον ἐτέρα Γαλλικὴ ἡμιολία ὁ Ἀμάραντος ἠναγκάσθη νὰ ἀμνηχρῆσιν τοῦ πυρβολικοῦ διὰ νὰ ἐμποδίσῃ ἑλληνικὸν πάριον νὰ ἐπισκεφθῇ πλοῖα ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτοῦ. Οἱ Ψαριανοὶ, οἵτινες δὲν εἶχον πλέον πλοῖα ἀπὸ τῆς καταστροφῆς τῆς νήσου αὐτῶν, τῷ 1824 ἐλυμαίνοντο δι' ἐλεεινῶν πλοίων τὰ παράλια τοῦ κόλπου τῆς Θεσσαλονίκης, καθ' ὃν καιρὸν οἱ πάριον τῆς Ὑδρας καὶ τῶν Σπετσῶν ἐξήσκουν τὴν μεγάλην πειρατείαν ἐπὶ τῶν παραλίων τῆς Συρίας καὶ τῆς Αἰγύπτου. Εἶχον λοιπὸν ἀνάγκην καταφυγῆς πάντες οἱ φαυλοὶ ἐκεῖνοι. Μηνὶ Σεπτεμβρίῳ τοῦ 1825 Ἕλληνες τινες κατέλαβον ἐπὶ τῆς παραλίας τῆς Κρήτης τὸ νησιδίου Γραμβούσαν, ἐν ᾧ ὁ πλοίαρχος τοῦ Ἀμυράντου εὕρισκε μετὰ ἐν ἔτος κανονιστοῖς ἐχούσας 40 τηλεβόλα καὶ ὑπερασπιζόμενας ὑπὸ 900 πειρατῶν. Τὸ ἀγγλικὸν μονόκροτον ἡ Συβίλλα (Sybil) πειραθὲν εἰς μάτην νὰ καταστρέψῃ τὰ ὀχυρώματα αὐτῶν ἔσχε 40 ἄνδρας ἐκτὸς μάχης.²

Καὶ ἐνώπιον γεγονότων πειρατειῶν τόσων προδήλων, ἧς ἡ ἡμετέρα ἐμπορία ἦτο καθ' ἐκάστην τὸ θύμα, τὸ ναυτοδικεῖον τῆς Τουλῶνος, πιστεύον εἰς τὰς διαβεβαιώσεις τῶν φιλελλήνων, ἀπέλυσε τὰ πληρώματα δύο ἑλληνικῶν παρώνων συλληφθέντων ὑπὸ τῶν πλοίων τοῦ ναυάρχου Ῥ. γνή! Ὁ Κανάρης, ὁ ἀτρόμητος καὶ χρηστὸς ἐκεῖνος πολιτὴς, ἔκριεν αὐστηρότερον περὶ τῶν πράξεων ἐκείνων, αἵτινες ἠτίμαζον τὸν ἀγῶνα τῆς πατρίδος των. Ὁ Κανάρης

¹ Σ. Μ. Ἴδέτω ὁ ἀναγνώστης τὰ περὶ τῆς αἰσχρᾶς ταύτης πειρατείας ἐν Γερβίνῳ (τόμ. Β'. σελ. 83).

² Σ. Μ. Περὶ τοῦ ὀρμητηρίου τῶν πειρατῶν ἐν τῇ Γραμβούσῃ καὶ τῆς καταστροφῆς αὐτῆς βλέπετω ὁ ἀναγνώστης τὸν Γερβίνον (τόμ. Β'. σελ. 84 καὶ ἐξῆς), καὶ Τρικούπην (τόμ. Δ'. σελ. 243 καὶ ἐξῆς)· ἐν συντόμῳ ἀναφέρουσι περὶ τῆς πειρατείας ὁ τε κ. Ὀρλάνδος (τόμ. Β'. σελ. 36) καὶ ὁ Μένδελσων (τόμ. Α'. σελ. 659).

παρ' ὀλίγον ἐγένετο θύμα ὑπὸ τῶν πειρατῶν τῆς Αἰγίνης, οὓς πικρῶς ἐπέπληξεν, ἐὰν μὴ τὰ πληρώματα δύο γαλλικῶν μονοκρότων διέσπειρον τὸν ἀπειλοῦντα ὄχλον, ὅφ' οὐ περιεκυκλώθη. Ὁ ναύαρχος Ῥιγνὴ ἐπυρπόλησε τὰ πλοῖα τῶν φυλῶν ἐκείνων. Ὁμολογητέον δέ, ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἐξέφρασεν αὐτῷ τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτῆς ἐπὶ τῇ δικαίᾳ ταύτῃ πράξει.

(Ἐπεταὶ συνέχεια.)

A. TAINÉ

ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΟΥ

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

ΕΝ ΙΤΑΛΙΑ.

(Συνέχεια ἴδε προηγούμενον ἀριθμὸν.)

Ἄλλ' ὁ πλοῦτος τοῦ φυσικοῦ αὐτοῦ χαρακτῆρος οὐδόλως ἐλαττοῦται τῆς δυνάμεως τῆς σωματικῆς κατασκευῆς. Οὐδὲν μᾶλλον εὐκαμπτον καὶ διαψιλές τῶν νεαρῶν καὶ εὐεκτουςῶν ἐκείνων ψυχῶν. Παράδειγμα εὕρισκεν ἐν τῇ οἰκογενείᾳ αὐτοῦ. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἦν ἀρχιτέκτων, καλὸς ἰχνογράφος, μουσικὸς περιπαθῆς, κρούων τὸ ἐπτάχορδον καὶ ψάλλον μόνος πρὸς τέρψιν· κατεσκεύαζε κάλλιστα ἐκ ξύλου μουσικά ὄργανα, κλειδοκύμβαλα, ἐπτάχορδα, βαρβίτους, κιθάρας, ἐξεργάζετο καλῶς τὸν ἐλέφαντα, ἦν δεξιότατος εἰς τὴν κατασκευὴν μηχανῶν, ἔπαιζε τὸν αὐλὸν μεταξὺ τῶν συρίγγων τοῦ ἡγεμόνος, ἐγίνωσκεν ὀλίγα λατινικά, καὶ ἐποίησε στίχους. Οἱ ἄνθρωποι τῶν χρόνων ἐκείνων εἰσὶ πανδαήμονες. Πλὴν τοῦ Leonard de Vinci, τοῦ Pic de la Mirandola, τοῦ Laurent de Medicis, τοῦ Leo Batista Alberti καὶ τῶν ὑπερόχων νόων, βλέπει τις πολιτικούς καὶ ἐμπόρους, μοναχοὺς, βιομηχάνους, ὑψομένους τότε διὰ τῆς καλαισθησίας καὶ τῶν ἔξεων αὐτῶν εἰς τὴν περιωπὴν τῶν ἔργων καὶ τῶν ἡδονῶν, ἅτινα εἰσὶν ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις ὁ ἰδιάζων κληρὸς τῶν μᾶλλον πεπαιδευμένων ἀνδρῶν καὶ τῶν εὐγενεστέρων φύσεων. Ὁ Cellini συγκαταλέγετο ἐν τούτοις· ἐγένετο ἄριστος αὐλητῆς καὶ σαλπικτῆς, κλίπερ ἄκων, διότι ἀπεστρέφετο τὰς ἀσκήσεις ταύτας, χάριν μόνον τοῦ πατρὸς ἀσχολούμενος εἰς αὐτάς. Πλὴν τούτου, τάχιστα κατέστη ἄριστος ἰχνογράφος, χρυσοκόμος, ἐγκυλιστής, γλύπτης, χαλκοουργός. Συγχρόνως δ' εὐρέθη μηχανικὸς καὶ ὀπλοποιός,

κατασκευαστὴς μηχανῶν, ὄχρωμάτων, πληρῶν, χειριζόμενος καὶ εὐθύνων τὰ τηλεβόλα κάλλιον τῶν εἰδημόνων. Πολιορκουμένης τῆς Ῥώμης ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Bourbon ἐπήνεγκε διὰ τῶν λιθοβόλων μεγάλας καταστροφὰς τῷ πολιορκοῦντι στρατῷ. Εὐστοχος σκοπευτής, ἐφόνευσε ἐν ἰδιοχειρῶς τὸν στρατηγόν· κατεσκεύαζε μόνος τὰ ὄπλα αὐτοῦ καὶ τὴν πυρίτιδα καὶ ἐφόνευε διὰ τῆς σφαίρας πτηνὸν εἰς ἀπόστασιν διακοσίων βημάτων. Ὁ ἐφευρετικὸς αὐτοῦ νοῦς ἐν πάσῃ τέχνῃ καὶ ἐν πάσῃ βιομηχανίᾳ ἀνεκάλυπτε μεθόδους ἰδιαιτέρως, ἃς δὲν ἀνεκίνοῦσε τοῖς ἄλλοις καὶ αἵτινες διήγειρον «ἀπάντων τὸν θαυμασμόν.» Εἶναι ἡ ἐποχὴ τῆς μεγάλης ἐπινοήσεως, πάντα εἰσὶν αὐτόματα, οὐδὲν γίνεται κατ' ἐμπειρίαν, τὰ δὲ πνεύματα εἰσὶ τόσῳ γόνιμα, ὥστε γονιμοποιοῦσι πᾶν πρᾶγμα, οὐτινος ἄπτονται.

Ὅταν ἡ φύσις ἦναι τοσοῦτον ἰσχυρά, τοσοῦτον προνομιούχος, τοσοῦτον παραγωγός, ὅταν αἱ δυνάμεις κινῶνται μετὰ τοσαύτης ὀρμῆς καὶ ἀκριθείας, ὅταν ἡ δραστηριότης ἦναι τοσοῦτον ἀδιάκοπος καὶ μεγάλη, ἡ συνήθης κατάστασις τῆς ψυχῆς εἶναι περίσσεια χαρᾶς, ἐνθουσιασμοῦ, μέγας καὶ φαιδρότης. Ὁ Cellini ἐκ παραδείγματος μετὰ τραγικά καὶ φοβερά συμβάντα τίθεται εἰς ὁδοπορίαν· καθ' ὅλην τὴν ὁδόν, λέγει «ἐψάλλον καὶ ἡδον.» Ἡ ταχεῖα αὐτῆ ἀνόρθωσις τῆς ψυχῆς εἶναι συχνὴ ἐν Ἰταλίᾳ, πρὸ πάντων δὲ καθ' ἡν ἐποχὴν αἱ ψυχὰι εἰσὶν ἔτι ἀπλαῖ. «Ἡ ἀδελφὴ μου Liperata, λέγει, »ἀφ' οὗ ἔκλαυσε μετ' ἐμοῦ τὸν πατέρα αὐτῆς, τὴν »ἀδελφὴν, τὸν σύζυγον καὶ παιδίον τι, οὓς ἀπώ»λεσεν, ἐσκέφθη καὶ περὶ τῆς παρασκευῆς τοῦ »δείπνου. Καθ' ὅλην τὴν ἐσπέραν οὐδεὶς πλέον ἐγένετο λόγος περὶ τεθνεώτων, ἀλλὰ περὶ μουσίων »ἄλλων παιδρῶν καὶ εὐτραπέλων πραγμάτων· ὅθεν »ἡ ἐστίασις ἡμῶν ἐγένετο λίαν εὐάρεστος.» Αἱ ἐπιθέσεις, αἱ προσβολαὶ καταστημάτων, οἱ κίνδυνοι φόνου καὶ φαρμακείας, εἰς ὧν τὸ μέσον ζῆ ἐν Ῥώμῃ συναναμιγνύονται ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν μετὰ συμποσίων, προσωποδοφωριῶν, κωμικῶν ἐπινοήσεων, ἐρώτων οὕτως ἐλευθέρων, οὕτως ἀποτόμων, πάσης δὲ ἠπιότητος καὶ μυστηρίου ἀπηλλαγμένον, ὥστε ὁμοιάζουσι πρὸς τὰς μεγάλας βενετικὰς καὶ φλωρεντινὰς γυμνότητας τῶν συγχρόνων εἰκόνων. Θὰ ἀνγκνῶσθε τὰ κείμενα· εἰσὶ πράγματα τοσοῦτον γυμνά, ὥστε δὲν πρέπει νὰ δεικνύωνται δημοσίως, ἀλλ' εἰσὶ μόνον γυμνά· ἡ ταπεινὴ αἰσχρολογία καὶ ἡ ἐξευρημένη ἀναισχυντία δὲν νοθεύουσιν αὐτά· ὁ ἄνθρωπος ἐκρήγνυται εἰς ἄπλετον γέλωτα καὶ παρα-

σύρεται ὑπὸ τῆς ἐλευθέρας ἡδονῆς ὡς τὸ ὕδωρ ῥεεῖ ἐπὶ τῆς κατωφερείας· ἡ εὐεξία τῆς ψυχῆς καὶ τῶν ὑγιῶν καὶ νεαρῶν αἰσθητέων, ἡ ὑπερβάλλουσα ζωικὴ ὀρμὴ ἐξέχουσιν ἐν τῇ ἡδυπαθείᾳ, ὡς ἐν τοῖς ἔργοις καὶ τῇ ἐνεργείᾳ αὐτοῦ.

Τοιαύτη ἠθικὴ καὶ φυσικὴ κατασκευὴ καταλήγει φυσικῶς εἰς τὴν ζωηρὰν φαντασίαν, ἣν ἄρτι περιέγραψα. Ὁ ἄνθρωπος οὕτω κατασκευασμένος δὲν παρατηρεῖ τὰ πράγματα κλασματικῶς καὶ τῇ βοηθείᾳ λέξεων, ὡς ἡμεῖς, ἀλλὰ συλλήθδην καὶ δι' εἰκόνων. Αἱ ἰδέαι αὐτοῦ δὲν εἶναι ἐξηθρομέναι, κατατεταγμέναι, διαγεγραμμέναι ἐν ὠρισμένοις τύποις, ὡς αἱ ἡμέτεραι· ἀναβλύζουσιν ὀλόκληροι, κεχρωματισμένοι καὶ ζωοί. Ἡμεῖς συλλογίζομεθα, ὁ δὲ βλέπει. Διὰ τοῦτο εἶναι πολλάκις φαντασιοκόπος. Αἱ κεφαλαὶ αὐταὶ αἱ τοσοῦτον πλήρεις, βρίθουσαι εἰκόνων γραφικῶν, εἰσὶ πάντοτε ἐν ἀναδρασμῷ καὶ σάλῳ. Ὁ Benvenuto ἔχει πεποιοθῆσαι παιδίου, εἶναι δεισιδαίμων, ἡ χυδαῖος. Πιερινός τις, ὅστις ἐκακολόγει αὐτόν τε καὶ τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ, ἐκράυγασεν ἐν ὥρᾳ παραφορᾶς. «Ἐὰν ὅ,τι λέγω δὲν εἶναι ἀληθές, ὁ οἶκος οὗτος ἃς καταρρέουσι ἐπ' ἐμοῦ!» Μετὰ τινα χρόνον τῶντι ὁ οἶκος κατέρρευσε καὶ ἐτραυματίσθη τὴν κνήμην. Ὁ Benvenuto ἐθεώρησε τοῦτο τὸ γεγονός ὡς ἔργον τῆς θείας προνοίας, τιμωρησάσης τὸ ψεῦδος τοῦ Pierino. Διηγῆται λίαν σπουδαίως ὅτι, ἐν Ῥώμῃ ὧν, ἐγνώρισε μάγον, ὅστις ὀδηγήσας αὐτὸν τὴν νύκτα εἰς τὸ Colysée, ἔρριψε κόνιν εἰς τοὺς ἀνθρακας καὶ εἶπε λόγους μαγικούς· παραχρῆμα ὅλος ὁ περίβολος ἐπληρώθη διαβόλων. Τὴν ἡμέραν ταύτην προδήλως ὑπέπεσεν εἰς ἀμβλυοποιάν. Ἐν τῇ εἰρητῇ, ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ καίει, δὲν ἀποθνήσκει ἐκ τῶν πληγῶν καὶ τῆς μεμολυσμένης ἀτμοσφαιρας, διότι εἶναι ἐστραμμένος πρὸς τὸν Θεόν. Ἐχει μακρὰς συνεντεύξεις μετὰ τοῦ φύλακος ἀγγέλου· εὐχεταὶ νὰ ἐπανίδῃ τὸν ἥλιον, εἴτε κατ' ὄναρ, εἴτε πραγματικῶς, εὐρίσκεται δι' ἡμέραν τινὰ μετενεχθεὶς ἐνώπιον ἡλίου μεγαλοπρεποῦς, ὅθεν ἐξέρχεται ὁ Χριστὸς καὶ εἶτα ἡ Παρθένος, οἵτινες ποιοῦσιν αὐτῷ σημεῖα χάριτος καὶ βλέπει τὸν οὐρανὸν μετὰ πάσης τῆς αὐλῆς τοῦ Θεοῦ. Τοιαῦται φαντασίαι εἰσὶν οὐχὶ σπάνιαι ἐν Ἰταλίᾳ. Μετὰ βίον ἐκλελυμένον καὶ βίαιον, πολλάκις μάλιστα εἰς τὸ ὑψιστον σημεῖον τῆς κακίας ὁ ἄνθρωπος μεταμορφοῦται αἰφνης. «Ὁ δούξ τῆς Φερράρας προσβλήθεις ὑπὸ κινδυνώδους νόσου, ἐμποδισάσης αὐτὸν νὰ οὐρήσῃ τεσσαράκοντα ὀκτῶ ὥρας, κατέφυγεν εἰς τὸν Θεόν, καὶ διέταξε νὰ πληρώσῃ πάντας τοὺς

δεδουλευμένους μισθοὺς.» Ὁ Ἡρακλῆς τῆς Ἔστης ἐξερχόμενος ὀργίων, μετέβαινε νὰ ψάλλῃ μετὰ χοροῦ γάλλον μουσικῶν· ἐξώρυττεν ὀφθαλμόν, ἡ ἔκοπτε τὴν χεῖρα διακοσίων ὀδοήκοντα αἰχμαλώτων πρὶν πωλῆσῃ αὐτούς, τὴν δὲ ἁγίαν πέμπτην ἔπλυε τὰς πόδας τῶν πτωχῶν. Οὕτως ὁ Ἀλέξανδρος μαθὼν τὴν δολοφονίαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ἔτυπτε τὸ στήθος, καὶ ἐξωμολογεῖτο τὰ κακουργήματα αὐτοῦ ἐνώπιον τῶν συνελθόντων καρδιναλίων. Ἡ φαντασία ἀντὶ νὰ ἐργασθῇ πρὸς τὸ μέρος τῆς ἡδονῆς, ἐργάζεται πρὸς τὸ μέρος τοῦ φόβου καὶ διὰ παρομοίου μηχανισμοῦ, τὸ πνεῦμα αὐτῶν προσβάλλεται ὑπὸ εἰκόνων θρησκευτικῶν ζωηρῶν, ὅσον αἱ αἰσθηταὶ εἰκόνες, ὅφ' ὧν προσεβλήθη πρότερον.

Ἐκ τοῦ τοιούτου οἴστρου καὶ τοῦ πυρετοῦ τοῦ νοός, ἐκ τῆς ἐσωτερικῆς συγκινήσεως, δι' ἧς αἱ ἀπορροφητικαὶ καὶ τυφλοῦσαι εἰκόνες κλονίζουσι πᾶσαν τὴν ψυχὴν καὶ πάντα τὸν σωματικὸν μηχανισμόν, γεννᾶται εἶδος δράσεως, ἴδιον τοῖς ἀνθρώποις τῶν χρόνων ἐκείνων. Ἡ ἀνυπόμονος, ἀκαταμάχητος, δράσις, ἡ βαινουσα εὐθεία καὶ ἀπότομος πρὸς τὰ ἔσχατα, τουτέστι τὴν μάχην, τὸν φόνον καὶ τὸ αἶμα. Ὑπάρχουσι πλεῖστα παραδείγματα ἐν τῷ βίῳ τοῦ Benvenuto καταιγίδων καὶ κεραυνοβολημάτων. Ἦρσε μετὰ δύο χρυσοχῶν ἀντιπάλων, οἵτινες ἤρξαντο νὰ κατηγορῶσιν αὐτόν.

«Ἄλλ' ἐπειδὴ ἀγνοῶ τίνος χρώματος εἶναι ὁ φόβος, ἤκιστα ἀνησυχῶν διὰ τὰς ἀπειλὰς αὐτῶν...» Ἐν ᾧ ἐλάλουν, εἰς τῶν ἐξαδέλφων αὐτῶν ὁ Gherardo Guasconti τῇ προτροπῇ αὐτῶν ἴσως ἐδράξατο τῆς εὐκαιρίας καὶ ὤθησεν ἐπ' ἐμοῦ ὄνον διερχόμενον καὶ φέροντα πλίνθους μετὰ τηλικαύτης δυνάμεως, ὥστε ἤσθάνθη ἄλλος δριμύ· ἐστράφη πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ βλέπων ὅτι ἐγέλα, ἐγρονθοκίτησα αὐτόν οὕτω σφοδρῶς εἰς τὸν κρόταφον, ὥστε ἀπώλεσε τὰς αἰσθήσεις καὶ ἔπεσεν ὡς νεκρός. Ἴδού, ἐκράυγασα πρὸς τοὺς ἐξαδέλφους αὐτοῦ, πῶς μεταχειρίζονται τοὺς ἀνάνδρους οὐτιδανούς τοῦ εἶδους ὑμῶν.» Ἐπειτα, ἐπειδὴ ἐφαίνοντο ὅτι ἔμελλον νὰ ὀρμήσωσι κατ' ἐμοῦ, διότι ἦσαν πολυάριθμοι, ὁ θυμὸς μὲ παρέσυρε, ἀπέσπασα ἐγγχειρίδιον καὶ εἶπον αὐτοῖς. Ἐὰν τις ἐξ ὑμῶν ἐξέλεθῃ τοῦ ἐργαστηρίου, εἰς ἄλλος ἃς σπεύσῃ εἰς ἀναζήτησιν πνευματικοῦ, διότι ὁ ἱατρὸς θέλει εἰσθαι ἄχρηστος.» Οἱ λόγοι οὗτοι ἐπροξένησαν αὐτοῖς τοιοῦτον τρόμον, ὥστε οὐδεὶς ἐτόλμησε νὰ κινηθῇ, ἵνα βοηθήσῃ τοὺς ἄλλους.»

Ἐνεκα τούτου προσήχθη ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου

των δακτύ, οἵτινες εἰσὶν ἐπιτετραμμένοι τὴν ἀπονομήν τῆς δικαιοσύνης ἐν Φλωρεντία, καὶ κατεδικάσθη εἰς πρόστιμον τεσσάρων μεδίωνων ἀλείρου.

(Ἔπεται συνέχεια.) Α. Α.

Η ΕΚ ΤΩΝ ΔΑΣΩΝ ΟΦΕΛΕΙΑ

(Συνέχ. ἴδε προηγ. ἀριθ. καὶ τέλος.)

Πλὴν δὲ τούτων, ἐὰν χρόνιου προϊόντος τῆς χώρας ἡμῶν βλαβηδὸν ἀποκλεισμένης τῶν δασῶν, ὅταν ἐπὶ τέλους ἀπογυμνωθῇ παντελῶς τῶν στολισμῶν τούτων καὶ εὐεργετῶν αὐτῆς, πόθεν θὰ πορίζομεθα τὴν τοσοῦτον ὠφέλιμον εἰς τὸν βίον καὶ τὰς τέχνας ξυλείαν καὶ ἀπαραίτητον καύσιμον ὕλην; Ἐσκέφθημεν ἄρα ποτὲ περὶ τούτου;

Πολὺ διάφορον τυγχάνει ἐν ἄλλαις χώραις τὸ περὶ δασῶν σταθερὸν αἴσθημα καὶ φρόνημα. Ὅτι ἐν τισὶ τῆς Εὐρώπης διαμερίσμασι ὁ χωρικός ἀναγκάζεται νὰ δδεύῃ δόλοισιν μίλις ἵνα φέρῃ οἴκαδε ξύλων ἐναγκάσιμα πρὸς καύσιν, καὶ δὲν εὐπορῇ νὰ ὀπτήσῃ ἄρτον εἰμὴ ἀπαξ καθ' ἑξάμηνον, δὲ τὰ ξύλα εἶναι σπάνια καὶ δαπανηρά, καὶ ὅτι ἡ Ἀγγλίη μὴ ἔχουσα πλέον τῶν 4 ἢ 5 τοῖς % δεδασωμένης γῆς κατηφῆς καὶ ἀνήσυχος φαντάζεται τὸν χρόνον καθ' ὃν τὰ ἀνθρωποκωρυφία τῆς θέλουσιν ἐξαντληθῆ, τὰ δὲ μεγάλα βιομηχανικά ἔργα τῆς θὰ ὑποβάλλωνται εἰς τὴν δαπάνην τοῦ νὰ πορίζωνται καύσιμον ὕλην ἐκ ξένων χωρῶν, ἵνα μὴ ὑποπέσωσιν εἰς ἀναπόφευκτον παρακμὴν ἢ παντελῆ καταστροφὴν, ἢ σπουδαιότης τῶν δασῶν ὑπὸ οἰκονομικὴν ὡς καὶ πολιτικὴν ἔποψιν καθίσταται διὰ μιᾶς καταφανής.

Διὰ ταῦτα λοιπὸν δὲν πρέπει νὰ ἀπορώμεν, ὅτι τὰ εὐρωπαϊκὰ ἔθνη ἐννοήσαντα τὴν ἀξίαν τοῦ δάσους, διὰ τῆς μάλλον ἢ ἥττον στερέσεως αὐτοῦ, βλέπουσιν ὅτι εἶναι οὐσιώδης παράγων εἰς τὴν τῶν ἐθνῶν ζωὴν καὶ εὐμάρειαν καὶ τούτου ἕνεκα ἡ δασονομία ἀπασχολεῖ, τὸν νοῦν αὐτῶν ἐν ταῖς τοῦ βίου πρακτικαῖς ἐπιχειρήσεσι, τοῦθ' ὅπερ παρ' ἡμῖν δὲν συμβαίνει. Τί παράδοξον λοιπὸν ὅτι συνιστῶσι σχολεῖα ἐπὶ τῷ εἰδικῷ σκοπῷ τοῦ νὰ διδάσκωσι πάντα τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν αὐξήσιν καὶ δικτήρησιν τοῦ δάσους, καὶ ὅτι ἐθεώρησαν αὐτὸ ὡς μέλημα ἐθνικὸν καὶ πολιτικόν, ἢ δὲ φιλολογία τοῦ ἀντικειμένου τούτου τοιαύτην ἔλαβεν ἐπίδοσιν, ὥστε ὑπολογίζεσθαι ὅτι ἐκ μόνου τοῦ γερμανικοῦ τύπου ἕκαστον πε-

ρίπου τόμοι καὶ φυλλάδια ἐξέρχονται κατ' ἔτος περὶ δασολογίας;

Ἡ Γερμανία ἔδωκε μεγάλην προσοχὴν εἰς τὰ δάση τῆς ἔτι καὶ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς Καρόλου τοῦ Μεγάλου, ὅστις λέγεται ὅτι ἐκάλυψε μὲ δάση τὰς Ἀρδεύνας, καὶ ἐφύτευσε τὸ δάσος τοῦ Ἀσναβρούκ. Οἱ Γερμανοὶ μονάρχαι διετήρησαν τὰ δάση οὐ μόνον διὰ τὰ κυνηγέσιά των, καὶ ὡς μέρη πρωορισμένα μόνον εἰς βασιλικὰς τέρψεις, ἀλλ' ἐνεψύχωσαν τὴν καλλιέργειαν αὐτῶν καὶ πρὸς παραγωγὴν καύσιμου ὕλης καὶ οἰκοδομικῆς ξυλείας καὶ πρὸς ἄλλας χρῆσεις. Θέλομεν ἐννοήσῃ καλῶς τὴν φροντίδα, ἣν καταβάλλουσιν ὑπὲρ τῶν δασῶν ἐν Γερμανίᾳ, ὅταν μάθωμεν ὅτι κατὰ τὰς ἐνιαυσίους καὶ ἐπιστήμους ἐθέσεις ἢ καθαρὰ παραγωγὴ τῶν δασῶν εἶναι ἀπὸ δύο ἕως δώδεκα τάληρα τὸ πλῆθρον (hectare), ἢ δὲ παραγωγὴ τῆς καλλιεργουμένης γῆς πεντήκοντα δύο καὶ ἡμίσειας ταλήρων.

Ἡ Ἀγγλία ἔχουσα νῦν ἀναλόγως ἐλλάσσονα δάση πάσης ἄλλης χώρας τῆς Εὐρώπης, ἐξαίρουμένης τῆς Ἰσπανίας καὶ τῆς Πορτογαλλίας, ἦτο δασωδεδεστέρα κατὰ τὴν ἀρχαιοτάτην ἱστορικὴν αὐτῆς ἐποχὴν, ἀλλ' ἀπ' αὐτῶν τῶν χρόνων τῆς βασιλείας Ἐρρίκου τοῦ Γ' εὐρέθη ἐν τῇ ἀνάγκῃ τοῦ νὰ εἰσαγάγῃ ξυλείαν ἐξ ἐλάτης καὶ συνέλαβεν ἕκτοτε ὑποψίας περὶ τῆς καταστροφῆς τῶν δασῶν τῆς.

Ἐλάχιστα ἐπράχθησαν ἐν Ἀγγλίᾳ, ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν Γερμανίαν καὶ τὴν Γαλλίαν καὶ ἄλλας χώρας ἡπειρωτικῆς τῆς Εὐρώπης πρὸς ὑπεράσπισιν καὶ προαγωγὴν τῶν δασῶν. Ἰδῶται ὅμως ἕκαμὸν τι, ὡς ὁ Δουξ τοῦ Ἀθωλ, ὅστις περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ νῦν αἰῶνος ἐφύτευσε διὰ λάρισκος πολλὰς χιλιάδας στρεμμάτων ἐπὶ τῶν γυμνῶν πλευρῶν τῶν ὄρεων τῆς Σκωτίας. Οἱ ἐν τῷ δουκάτῳ διάδοχοι αὐτοῦ, κατὰ τὸ καλὸν παράδειγμά του, ἐξηκολούθησαν καὶ ἐξέτειναν τὴν διάσωσιν ἔτι μάλλον τῆς γῆς των, καὶ ἀπέδειξαν ὅτι ἡ δασονομία ὀρθῶς διεξαγομένη εἶναι τόσον ἐπικερδὴς καὶ ὠφέλιμος δι' ἄλλους λόγους ἢ δὲ Ἀγγλικὴ κυβερνήσις μὲν πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἔδειξεν ἐνδιαφέρον τι εἰς τὸ ἀντικείμενον τοῦτο, προφυλάττουσα τὰ δάση ἀπὸ καταστροφῆς ἐν ταῖς ἀποικίαις αὐτῆς, καὶ φυτεύουσα χιλιάδας τινὰς πλῆθρων ἐν Ἀγγλίᾳ ἐκ δρυός, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ ἐπαρτίσῃ εἰς τὰς μελλούσας ἀνάγκας τοῦ στόλου τῆς.

Ἡ τῶν δασῶν διατήρησις ἐπὶ πρακτικῷ σκοπῷ εἶναι ἐκ τῶν σπουδαιωτάτων μελημάτων. Ὁ ἄνθρωπος πολλακίς ἐφάνη ἄφρων ἐν τῇ ἐπὶ τῶν δασῶν

Ο ΓΟΛΓΟΘΑΣ ΜΙΑΣ ΣΥΖΥΓΟΥ

κυριαρχία αὐτοῦ, καὶ μεγάλως ὑπέφερε καὶ ὑποφέρει ἔτι ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἀφροσύνης του. Ἐκτεταμένα μέρη πάλαι ποτὲ πολυάνθρωπα καὶ ἰσχυρά, μετετράπησαν σχεδὸν εἰς ἐρήμους, οἱ δὲ κάτοικοι αὐτῶν ἠλαττώθησαν κατὰ τὴν ἀριθμὸν καὶ τὴν ἰσχύϊν, ἕνεκα τῆς ἀναλήτου καταστροφῆς τῶν δασῶν των. Ἡ Γαλλία καὶ ἄλλαι εὐρωπαϊκαὶ χώραι ἀπεσαρώθησαν διὰ καταστρεπτικῶν πλημμυρῶν καὶ κατερράγησαν διὰ χειμάρρων, οἵτινες μετὰ μεγίστης ὀρυμῆς καταβάντες ἐκ τῶν ὄρεων ἐπλήρωσαν μὲ ὄγκους πετρῶν καὶ μὲ χαλίκια τὰς κοιλάδας καὶ τὰς πεδιάδας, διότι τὰ δάση ἄτινα ἤθελον ἀναχαιτίζει τὰς πλημμύρας μετ' ἀκηδίας κατηναλώθησαν καὶ κατεστράφησαν νῦν δὲ ἀγροτικαὶ σχολαὶ συνεστάθησαν, καὶ ὅλος ὁ πλοῦτος καὶ ἡ δύναμις ἐκάστου κράτους ἐτέθησαν εἰς ἐνέργειαν ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ θεραπεύσωσι τὰ δεινὰ ταῦτα, εἰ δυνατόν διὰ τῆς ἀναφυτεύσεως τῶν πλευρῶν τῶν λόφων μὲ δένδρα, καὶ νὰ ἐπαναφέρωσιν οὕτω τὴν σκέπην ἣν ἡ φύσις τοῖς εἶχεν ἀρχικῶς χορηγήσει. Κλίματα μετεβλήθησαν ἐπὶ τὰ χεῖρω, τὰ γεωργικὰ προϊόντα τῶν χωρῶν ἠλαττώθησαν, ἐπαρχίαι ἐρημώθησαν κατοίκων, ἡ υἡγία καὶ ἡ εὐδαιμονία ἐθνῶν τινῶν σχεδὸν ἐξέλιπεν ἕνεκα τῆς καταστροφῆς τῶν δασῶν ἢ ἢ ὅμως ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ τέχνη καὶ ἡ τῶν κυβερνήσεων ἐξουσία προσκαλοῦνται ἵνα ἐπενέγκωσι τὴν τῶν δεινῶν τούτων ἄνεσιν.

Λέγεται ὅτι ὁ Σαμπολλιὼν (Chambollion) ὁ μέγας καὶ πασίγνωστος Αἰγυπτιολόγος περὶ τῆς μεγάλης ἐρήμου τῆς Βορείου Ἀφρικῆς εἶπε τάδε: «Οὐ» τω λοιπὸν ἡ ἐκπληκτικὴ ἀλήθεια ἐπιφώσκει ἡμῖν » ὅτι αὕτη ἡ ἐρημος ἴσως ὑπῆρξέ ποτε χώρα ἄλσεων » καὶ κρηνῶν, καὶ ἡ κατοικία εὐδαιμόνων ἑκατομμυρίων. Ἐπάρχει ἔγκλημα κατὰ τῆς φύσεως ἄξιον » μείζονος κατάρτας τοῦ ν' ἀπογυμνωθῆναι τὴν μητέρα » ἡμῶν γῆν τὴν ἐκ δασῶν σκέπην τῆς; Ἡ χεῖρ τοῦ » ἀνθρώπου παρήγαγε τὴν ἐρημον ταύτην, καὶ ὡς » ἀληθῶς πιστεύω, πᾶσαν ἄλλην ἐπὶ προσώπου τῆς » γῆς ἐρημον. Ἡ γῆ ἤτό ποτε παράδεισος, ἢ δὲ » ἀθλιότης ἡμῶν εἶναι ἢ προσήκουσα τιμωρία τῆς » ἁμαρτίας ἡμῶν κατὰ τοῦ φυτικῷ κόσμου. Ὁ καυ» στηρὸς ἥλιος τῆς ἐρήμου εἶναι ὁ πυρίνην ῥομφαίαν » κρατῶν ἄγγελος, ἰστάμενος μεταξὺ ἡμῶν καὶ τοῦ » παραδείσου.»

Ὁ αὐτοκράτωρ Ἀλβέρτος ὁ πρῶτος, τὸν ὁποῖον δύναται τις νὰ ἐπονομάσῃ Μονόφθαλμον, μονάρχης φέρων ἀρκετὰ κακὴν ἀνάμνησιν, ἐλκόμενος εἰς τὴν Ἑλβετίαν ὑπὸ τῆς ἀπατηλῆς ἐλπίδος νὰ ἐπαναγάγῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν του τὰς ἠρωϊκῶς ἀπελευθερωθεῖσας ἐπαρχίας ἀπὸ τῆς αὐστριακῆς δεσποτείας, ἐπορεύετο τῇ πρώτῃ Μαΐου 1808 ἐκ Βάδεν εἰς Ρεϊνφέλδ, ὅπου τὸν περιέμενεν ἡ αὐτοκράτειρα Ἐλισάβετ ἡ γυνὴ νῆ αὐτοῦ. Φθάσας πρὸ τοῦ ποταμοῦ Reuss, τὸν ὁποῖον ἔμελλε νὰ διαβῇ, δὲν εὗρεν ἐκεῖ ἡ μίαν μόνον λέμβον δι' αὐτὸν καὶ δι' ὄλην τὴν συνοδίαν του. Ὁ Ἀλβέρτος εἰσῆλθεν εἰς τὴν λέμβον μετὰ τεσσάρων ἄλλων. Κατὰ πρῶτον μὲν εἰσῆλθεν ὁ Ἰωάννης de Halsbourg, ὁ ἀνεψιὸς τοῦ ὁποῖου κατεῖχεν ἰσχυρογυμνῶν τὴν κληρονομίαν, μετὰ ταῦτα δὲ τρεῖς εὐγενεῖς νέοι, οἵτινες κρυφίως εἶχον ἀποδεχθῆ τὴν ὑποκρυπτομένην μνησιακίαν τοῦ πρίγκιπος Ἰωάννου ἐναντίον τοῦ ἄρπαγος αὐτοῦ.

Ἐνῷ οἱ ἐπιβάται ἐπλεον, ὁ Λεοπόλδος, ὁ τρίτος τῶν ἑνδεκα τέκνων τοῦ Ἀλβέρτου, ἔμεινεν ἐπὶ τῆς ὄχθης, ὡς καὶ οἱ ἐπίλοιποι τῆς αὐτοκρατορικῆς συνοδίας, περιμένοντες τὴν ἐπιστροφὴν τῆς λέμβου. Ἄμα ἐφθασεν ἡ λέμβος, ὁ πρίγκιψ Λεοπόλδος καὶ οἱ ἄλλοι θεαταὶ συνηθροισμένοι ἐπὶ τῆς ἀπέναντι ὄχθης ὑπῆρξαν μάρτυρες φόνου, ὅστις κατέπληξεν αὐτούς. Καθ' ἣν στιγμὴν ὁ αὐτοκράτωρ ἀπέβη, περιεκυκλώθη καὶ προσεβλήθη ὑπ' ἐκείνων, οἵτινες συνώδευον αὐτόν.

— Θέλετε νὰ μοὶ ἀποδώσῃτε τὴν κληρονομίαν μου; ἀνέκραξεν εἰς αὐτὸν ὁ Ἰωάννης de Halsbourg, πηλῶνων αὐτὸν εἰς τὸν λαίμῶν διὰ τῆς αἰχμῆς τοῦ ξίφους του. Οἱ ὀπαδοὶ του χωρὶς νὰ ἀφήσωσι εἰς τὸ θῦμα αὐτοῦ καιρὸν νὰ ἀποκριθῇ ἀποτελείωσαν αὐτὸ διὰ ξιφισμῶν.

Δυστυχῆς τις γυνὴ, ἥτις εὐερίσκετο ἐκεῖ, ἔτρεξεν εἰς τὸν κρότον τῆς πάλης· οἱ δολοφόνοι ἔντρομοι διὰ τὸ ἐγκλημά των ἀπέδραν, ὅτε εἶδον τὸν Ἀλβέρτον πίπτοντα ἐπὶ τῆς ἄμμου τῆς ὄχθης. Ἡ δυστυχῆς γυνὴ ἐπλησίασε τὸν θνήσκοντα, ἐλπίζουσα νὰ τὸν βοηθήσῃ, ἀλλ' αἱ φροντίδες αὐτῆς ἦσαν ἀνωφελεῖς. Στηρίζων τὴν κεφαλὴν του ἐπὶ τῶν γονάτων τῆς γυναικὸς ταύτης ὁ διάδοχος τοῦ θεμελιωτοῦ τῆς δυναστείας τῶν Halsbourg, ἐξέπνευσε.

Τὰ τέκνα Ἀλβέρτου τοῦ πρώτου, Λεοπόλδος ὁ Ἐνδοξος, Φριδερίκος ὁ Ὁραῖος καὶ πρὸ πάντων ἡ ἀδελφὴ αὐτῶν Ἀνέζα (Agnes), χήρα Ἀνδρέου τοῦ

τρίτου, βασιλέως τῆς Βοημίας, ἐπεδίωξαν τὴν ποι-
νὴν τῶν βασιλοκτόνων μετὰ μανίας, ἥτις ἤρμοζεν
ὀλιγώτερον εἰς τὴν μεγάλην ἐκείνην λύπην καὶ εἰς
τὸ αἰσθηματικὸν τῆς δικαιοσύνης ἢ εἰς τὴν αἰμοβόρον
μανίαν. Ὁ Ἰωάννης εἶχε μόνον τέσσαρας συνενό-
χους. Χιλιάδες δὲ ἀθῶοι συγγενεῖς, σύμμαχοι καὶ
μάχιστα ὑποτελεῖς τῶν δολοφόνων, ἀπώλοντο ἐπὶ
τοῦ ἱερῶματος, ἀφοῦ ἠρωτιρῆσθησαν καὶ κατε-
μελίσθησαν διὰ τῆς βασάνου. Ἡ βασίλισσα Ἀνέζα
ἀκάματος θεατρῆς τῶν θανατικῶν τούτων ἐκτελέ-
σεων, μεθύουσα ἐκ τοῦ ἀδίκως χυνομένου αἵματος
ὠνόμαζεν αὐτὸ δρόσον τοῦ Μαΐου. Ἡ κατασκοπία
ὀργανωθεῖσα, ἵνα κολακεύσῃ τὰ κακὰ πάθη τῶν
ἡγεμόνων ἢ ἵνα ἐκπληρώσῃ τὴν μνησικακίαν τῶν,
δὲν ἡσυχάζει ποτέ· ἐλλείπει πραγματικῶν γεγονότων
καταφεύγει εἰς καταμηνύσεις συκοφαντικὰς. Διὰ
τοῦτο εὐρίσκει πάντοτε ἀρκετοὺς δῆθεν ἐνόχους, ἵνα
ἐξαγνίσῃ ἐγκλήματα, ἐν οἷς τὸ πολιτικὸν συμφέρον
ἢ ἡ προσωπικὴ ἐκδίκησις τῶν ἰσχυρῶν θέλει ἀπο-
λύτως νὰ ὑπάρχωσι ἀνάριθμοι συνένοχοι. Ἐν ταῖς
καταμηνύσεσι ταύταις, αἵτινες ἐξήντλουν τοὺς δη-
μίους καὶ ἔτραπον χωρὶς νὰ ἐκπληρώσωσιν τὴν ἀ-
νάγκην ἐκδικήσεως τῶν τέκνων Ἀλβέρτου τοῦ πρώ-
του, κατελέγετο μετὰ τῶν ἀξιολογωτέρων θυμῶ-
νων νέος εὐγενὴς ἐκ Σουαβίας, προσφάτως νυμφευ-
θεὶς εὐγενὴ νεάνιδα, ἣν ἐλάτρευεν.

Ὁ Ῥοδόλφος βαρὼν von der Wart καὶ ἡ Γερ-
τρούδη ἀπετέλουν εὐτυχῆ οἰκογένειαν. Ἡ ἱστορία
δὲν δίδει ἄλλο ὄνομα εἰς τὴν νέαν βαρονίδα, ἀλλὰ
τὸ ὄνομα τοῦτο εἶναι ἄξιον νὰ διατηρῆται ἐν τῷ
ἱερῷ Συναξαρίῳ τῶν γυναικῶν, αἵτινες ἀφωσιώθη-
σαν ὑπὲρ τῶν συζύγων τῶν.

Καθ' ὃν χρόνον ἡ πληθὺς καὶ ἡ ἀγριότης τῶν
θανατικῶν ἐκτελέσεων ἐξέπληττον τὸν τόπον, εἰς
τῶν πολυαριθμῶν ἐκείνων φροντιστῶν τῶν ἱκριωμά-
των διενοήθη νὰ καταγγείλῃ ὡς λαβόντα μέρος εἰς
τὴν δολοφονίαν τοῦ αυτοκράτορος τὸν νέον βαρῶνα
der Wart. Οὗτος καίτοι ἐπεκαλέσθη ἀποδείξεις ἀ-
ναμφισβητήτους, ὡς λέγουσι, εἰς βεβαίωσιν τῆς
ἀθώότητός του, οὐχ ἦττον οἱ δικασταὶ συνένοχοι
τῆς φονικῆς μανίας τῶν δουκῶν τῆς Αὐστρίας κα-
τεδίκασαν αὐτὸν εἰς τὴν βάσανον τοῦ τροχοῦ. Ὅτε
ἤκουσε τὴν ἀπόφασιν ταύτην, καθ' ἣν ἡ αἰτήσις χάρι-
τος ἦτο ἀπηγορευμένη, ὁ καταδ. κασθεὶς ἐστράφη πρὸς
τὴν γυναῖκά του, ἥς ἡ εὐσεβητικὴ παρουσία εἶχε στη-
ρίζει τὸ θάρρος του κατὰ τὸ διάστημα τῆς δίκης. Τεί-
νας τότε τὴν χεῖρά του πρὸς αὐτὴν καὶ ῥίψας βλέμμα
τρυφερότητος ἐψιθύρισε. «Ἐὖχαριστῶ καὶ ὑγίαινε.»

Εἰς τοὺς λόγους τούτους ἡ Γερτρούδη ἀπάντησε
μετὰ σταθερᾶς φωνῆς· «Οὐχὶ ὑγίαινε, ἀλλὰ καλὴν
ἐντάμωσιν. Ἥμην ἡ σύντροφός σου ἐν τῇ εὐδαι-
μονίᾳ, ὀφείλω νὰ εἶμαι ἐπίσης καὶ ἐν τῷ θανάτῳ.»

Ὁ Ῥοδόλφος ἀπήχθη διὰ τελευταίαν φορὰν εἰς
τὴν σκοτεινὴν καὶ ὑπόγειον φυλακὴν, ἣ δὲ Γερτρού-
δην ἐνόμιζεν ὅτι θὰ ἦτο δυνατὸν εἰς αὐτὴν νὰ εὐρεθῇ
τὴν ἐπομένην ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἣν ἤθελε ἀκολουθήσῃ
ὁ σύζυγός της, καθ' ἣν ὥραν ἐμελλε νὰ παρευρεθῇ
εἰς τὴν καταδίκην. Ἀλλ' ἠπατήθη ἐν τῇ μεγίστῃ
ταύτῃ ἐλπίδι, ἐπειδὴ ἐξεληθούσα τοῦ δικαστηρίου
στρατιῶται ἐκράτησαν αὐτὴν καὶ ἀπήγαγον εἰς τὸν
πύργον Kyburg, ἵνα τὴν φυλακίσωσι.

Τῇ ὑστεραίᾳ νυκτὶ νέαι τις γυνὴ ἀπομεμακρυ-
σμένη ἐπίτηδες ἐκ τῆς συνήθους ὁδοῦ, ἥτις ἔφερε κατ'
εὐθεῖαν εἰς τὸ μέρος πρὸς τὸ ὅποιον ἤθελε φθάσῃ,
ἠκολούθει ποτὲ μὲν ἀγνώστους εἰς ἐκείνην ἀτραπούς,
ποτὲ δὲ ἔτεμνεν ὁδὸν διὰ τῶν βράτων, ἐν αἷς τὰ ἐνδύ-
ματά της ἄφινον ἵχνη τῆς διαβάσεώς της.

Ἐναλλάξ κατεχομένη ὑπὸ τοῦ φόβου ἔνθεν μὲν
μὴ κατεδιώκετο, ἔνθεν δὲ μὴ τυχὸν ἤθελεν φθάσῃ
πολὺ βραδέως εἰς τὸ τέρμα τοῦ ταξιδίου της, ἀνέ-
στελλε καὶ πάλιν ἐπέσπευδε τὸ βῆμα αὐτῆς· ἡ γυνὴ
αὕτη ἦτο ἡ Γερτρούδη Von der Wart, ἥτις διέφυγε
τοὺς δεσμοφύλακας· τὸ ποθητὸν δὲ τοῦτο τέρμα,
ἦτο ὁ τόπος ἐν ᾧ τὸ ἱκριῶμα ἰστάμενον διαρκῶς πε-
ριέμενεν, ἵνα οἱ καταδεδικασμένοι τῆς ἐπομένης ἡμέ-
ρας διαδεχθῶσιν τοὺς καταδίκους τῆς προτεραίας.

Ἡ Γερτρούδη ἐβάδισεν οὕτως ὄλην τὴν νύκτα,
μετὰ ταῦτα δὲ μίαν ὀλόκληρον ἡμέραν καὶ μόνον
τὴν ἐσπέραν τῆς τελευταίας ἐκείνης ἡμέρας ἔφθασεν
εἰς τὸ μέρος, ἐν ᾧ ὁ σύζυγός της, κείμενος μετὰ τῆς
κεφαλῆς του κρεμαμῆνης ἐπὶ τοῦ τροχοῦ, τὸν ὅποιον
εἶχον στηρίζει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς πασσάλου, ἠγωνίζετο
πρὸ τινων ὠρῶν.

Τὸ πλήθος, τὸ ὅποιον οὐδέποτε λείπει εἰς τὸ θέαμα
θανατικῆς ποινῆς, πρὸ πολλοῦ εἶχεν ἀπομακρυνθῆ.
Ὁ καταδίκος δὲν εἶχε πλέον τότε πιστότατον τῶν
στεναγμῶν τοῦ ἀσθμαίνοντος αὐτοῦ στήθους ἢ τὸν
σκοπόν, ὅστις ἐφύλαττε πρὸς τὸν πάσσαλον, ὅτε ἡ
Γερτρούδη ἐπερχομένη καὶ ἀμφιβάλλουσα ἔτι περὶ
τῆς δυστυχίας του, προχωρεῖ πρὸς τὸν στρατιώτην
ἵνα ζητήσῃ παρ' αὐτοῦ τὸ ὄνομα τοῦ θύματος, τοῦ
ὁποίου ὁ ῥόγχος ῥαίξει τὴν καρδίαν αὐτοῦ, ἀλλ' ἀντὶ
νὰ ἀποκριθῇ φεύγει ὡς εἰς τὴν θεῶν φαντάσματος.

Ἴδου αὕτη μόνη μετὰ τοῦ ἀγωνιῶντος. Τὸ λυπη-
ρὸν αἰσθημᾶ της λέγει εἰς αὐτὴν καλῶς ὅ,τι φοβεῖ-
ται νὰ ἀκούσῃ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ στρατιώτου

ἐν τούτοις ἀόριστος λάμψις ἐλπίδος παλαίει ἐν αὐτῇ
κατὰ τῆς δυνάμεως τοῦ προαισθήματος τούτου. Τὸ
σκότος τῆς ἐσπέρας καὶ ἡ ἀπόστασις μετὰ τοῦ
ἐδάφους καὶ τῆς ἄκρας τοῦ πασσάλου δὲν ἐπιτρέπου-
σιν αὐτῇ νὰ ἴδῃ τὸν βασανιζόμενον, ὅστις σπαίρει
ἔτι ἐν τοῖς δεσμοῖς, ἐν οἷς εἶναι δεδεμένος. Ἡ Γερ-
τρούδη γνωστοποιεῖ τὸ ὄνομά της εἰς ἐκεῖνον, ὅστις
μέλλει νὰ ἀποθᾶ ἡ ἐκεῖ ἐπάνω ἐπὶ τοῦ ὀργάνου τῆς
καταδίκης του, ἔπειτα τὸν προσκαλεῖ, ἀλλὰ διὰ
τοῦ βθέας στεναγμοῦ, διὰ τοῦ ὁποίου ἀποκρίνεται
εἶναι ἀδύνατον εἰς αὐτὴν νὰ ἀναγνωρίσῃ ἀνθρωπίνην
φωνήν, τὴν ἀγαπητὴν αὐτῆς φωνήν.

Πολλοὶ ὄροι διήλθον, καθ' ἃς πάντοτε ἀβεβαία,
ἐπλανᾶτο ἐπὶ τοῦ μέρους τούτου, καὶ ἐπανήρχετο
ἀκαταπαύστως πρὸς τὸν ἀπαίσιον πάσσαλον!

Τέλος αἱ πρῶται λάμψεις τῆς αὐγῆς ἐφάνησαν.
Ἡ βαρονὶς Von der Wart διεύθυνεν ἀπλήστως τὰ
βλέμματά της πρὸς τὸν μάρτυρα, τοῦ ὁποίου τὸ κε-
κρυμμένον πρόσωπον οὐδὲν ἄλλο δύναται νὰ ἴδῃ ἢ
μόνον τὸν οὐρανόν. Εὐρισκομένη ἐν μεγάλῃ ἀπελ-
πισίᾳ ἡ Γερτρούδη ἐκφωνεῖ τὸ ὄνομα τοῦ Ῥοδόλ-
φου, ὅτε ἀφῆνης διὰ θαύματος τὸ σῶμα ὑψούμενον
ἐχαλάρωσε τοὺς δεσμούς αὐτοῦ, ἡ κεκλιμένη κε-
φαλή ἀνωρθώθη, τὸ πρόσωπον ἠδυνήθη νὰ ἴδῃ τὴν
γῆν καὶ τὸ βλέμμα τοῦ Ῥοδόλφου βυθίζεται ἐπὶ
ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς τῆς Γερτρούδης.

Παρ' ὀλίγον νὰ λιποθυμήσῃ ὑπὸ τοῦ βάρους τῆς
βεβαιότητος, ἥτις τὴν συνταράττει· ἡ νέη γυνὴ νικᾷ
ἐν τούτοις τὴν σφοδρὰν αὐτῆς συγκίνεσιν. Γνωρίζει
πόσον εἶναι εἰς αὐτὴν ἀναγκαῖον νὰ συναθροίσῃ τὰς
δυνάμεις της καὶ νὰ διατηρήσῃ τὸ θάρρος της, ἵνα
προσπαθήσῃ νὰ καταπραύνη τὰς τρομερὰς δδύναις
τοῦ προσφιλοῦς ὄντος, τὸ ὅποιον δὲν δύναται νὰ
σώσῃ. Ὁ ἀὴρ τῆς νυκτὸς ἐμελλε νὰ παγώσῃ τὰ
μέλη του καὶ ἡ σφοδρότης τῆς βασάνου νὰ ἀνάψῃ
ἐν τῷ αἵματι του τὸ κατατρώγον πῦρ τοῦ πυρετοῦ.
Ἡ Γερτρούδη μίαν μόνην εἶχε σκεψῖν, νὰ καταπραύνη
τὴν δίψαν τοῦ βασανιζομένου καὶ νὰ καλύψῃ τὸ ὑπὸ
τοῦ ψύχους νεναρκωμένον σῶμα αὐτοῦ ζητούσα διὰ
τίνος μέσου δύναται νὰ ἀναβῆ μέχρις ἐκεῖ· οὐ· πα-
ρατηρεῖ παρὰ τὴν πηγὴν, ἥτις ἔρρεεν εἰς τὸ ἄκρον
τῆς πλατείας ἐκείνης, τεμάχια ξύλου προωρισμένα
νὰ συμπληρώσωσιν ἱκριῶμα ἤδη οἰκοδομούμενον.
Σύρει αὐτὰ ἀνὰ τὸν πρὸς τὸν πάσσαλον, σηκώνει αὐτὰ
μετὰ κόπου καὶ τὰ τοποθετεῖ εἰς εἶδος κλίμακος,
μέχρι τοῦ ποθητοῦ ὕψους, ἵνα δυνηθῇ νὰ φθάσῃ εἰς
τὸν σύζυγόν της καὶ νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν καμπτομέ-
νην κεφαλὴν αὐτοῦ.

Ὅτε ἐτελείωσε τὸ κοπιῶδες τοῦτο μέρος τῆς ἐρ-
γασίας αὐτῆς, διὰ τὸ ὅποιον αἱ δυνάμεις της δὲν
ἠδύνατο νὰ ἐπαρκέσωσιν, ἐὰν μὴ ἡ δραστηριότης
τοῦ αἰσθήματος, ὅπερ ὑπεστήριξεν αὐτὴν, δὲν ἐδε-
καπλασίαζε τὰς δυνάμεις αὐτῆς, δὲν ἠθέλησε νὰ
ἀναβῆ ἀναρριχωμένη τὴν κλίμακα, χωρὶς νὰ φέρῃ
ἀνακούφισιν εἰς ἐκεῖνον, ὅστις δὲν εἶχεν ἔτι ἐγκα-
ταλείψει αὐτὴν διὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ του. Ἐμψυχού-
μενος δὲ ἐκ τῆς παρουσίας αὐτῆς ἐλάλει αὐτὴν ἀρ-
κετὰ διακεκριμένως, ὥστε νὰ δυνηθῇ νὰ τὸν ἀκούσῃ.

Τὴν πρώτην βοήθειαν, τὴν ὁποίαν ἐζήτηε ὁ βα-
σανιζόμενος, ἦτο νὰ καταπαύσῃ τὴν δίψαν του, ἥτις
ἀπεξήρανε τὰ χεῖλη του· γνωρίζομεν ὅτι ἐκεῖ πλη-
σίον ὑπῆρχε βρύσις, ἐλλείπει δὲ ἀγγείου, ἵνα ἀν-
τλήτῃ ἡ βροχιὶς Von der Wart, ἐξέβαλε τὸ ἐν
τῶν ὑποδημάτων της καὶ τὸ ἐπλήρωσεν ὕδατος. Φέ-
ρουσα μεθ' ὅλων τῶν δυνατῶν προφυλάξεων τὸ πο-
λύτιμον ποτὸν, διέβη τὰς βαθμίδας τῆς αὐτοσχε-
διασθείσης κλίμακος, ἥτις ἐκλονίζετο ὑπὸ τὰ βή-
ματα αὐτῆς. Ἡ Γερτρούδη φθάσασα εἰς τὴν τελευ-
ταίαν βαθμίδα, διώρθωσε διὰ τῆς χειρὸς της, ἥτις
ἦτο ἐλευθέρη, τὴν ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ Ῥοδόλφου
διεσκορπισμένην κόμην, ἔπειτα ὑποστηρίξασα τὴν
κεφαλὴν αὐτοῦ ἔχυνεν μετὰ τῆς ἄλλης χειρὸς κατὰ
σταγόνα τὸ δροσερὸν καὶ καθαρὸν ὕδωρ ἐν τῷ ἀπο-
ξηραμένῳ στόματι αὐτοῦ. Καὶ ὅτε ὁ Ῥοδόλφος ὤμι-
λήσας, ἐπειδὴ ἦτο ἀνήσυχος ἐπὶ τῷ κινδύνῳ εἰς ὃν
ἐξέθετεν ἑαυτὴν ἢ συμπάθεια πρὸς καταδίκον, ὃν
ἦτο ἀπηγορευμένον νὰ βοηθήσῃ καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ
τὴν ἀποκρούσῃ διὰ τῆς χειρὸς του, ἐψιθύρισε ἀποθῶν
αὐτὴν διὰ τοῦ βλέμματός του.

«Ἀπελθε, ἀρκετὸν εἶνε ὅτι ἐγὼ ὑποφέρω, μὴ προτ-
θέσης εἰς τὴν ἀγωνίαν μου τὴν βάσανον νὰ ὑποφέρω
καὶ ὑπὲρ σοῦ».

Ἐπὶ πολὺ, μετὰ τοῦ ἀγωνιῶντος καὶ τῆς ἀτρο-
μῆτου γυναικὸς, ἥτις ἦτο ἡμιθανὴς ἐκ τοῦ κόπου
καὶ τῆς λύπης, ἐγένετο πάλιν ἀποποιήσεως θυσίας
πρὸς τὴν ἐπιμονὴν τῆς ἀφοσιώσεως, πάλιν ἥτις ἐκα-
τέρωθεν μετέδιδε τὴν δραστηριότητα εἰς τὴν ἐμ-
πνευστιν ἔρωτος πολὺ ἰσχυροῦ, ἵνα ἐπιζήσῃ εἰς τὸν
θάνατον.

Τὸ καθαρὸν τῆς ἡμέρας φῶς εἶχεν ἐντελῶς διαλύ-
σει τὸ τελευταῖον σκότος καὶ ἐπλησίαζεν ἡ ὥρα, καθ'
ἣν οἱ πρωῖνοὶ διαβάτκι διήρχοντο πολυαριθμότεροι
τὴν πλατεῖαν τῶν καταδεδικασμένων εἰς θάνατον.
Οὗτοι ἔμειναν ἐκπληκτοὶ ἐπὶ τῷ θεάματι τῆς νέας
γυναικὸς, εὐσεβῶς ἐκασχολουμένης νὰ βοηθῇ τὸν βα-
σανιζόμενον.

«Τίς εἶναι αὕτη», ἠρώτων; Εἶς τῶν θεατῶν, ὅστις εἶχεν ἀναγνωρίσει αὐτήν, εἶπεν ὅτι εἶναι ἡ βαρονίσ Von der Wart. Ἀμέσως δὲ τὸ ὄνομα τοῦτο διεδόθη ἀπὸ στόματος εἰς στόμα, μετὰ ταῦτα ἀπὸ συνοικίας εἰς συνοικίαν μέχρι τῆς πόλεως. Διήγειρε πανταχοῦ τὴν μεγάλην συγκίνησιν συμπαθείας καὶ θαυμασμοῦ, ὥστε πανταχοῦθεν διευθύνοντο πρὸς τὴν πλατεῖαν. Ἀμέσως δὲ ἐπληρώθη ὑπὸ τοῦ πλήθους, ὄντος περιέργου νὰ παρατηρῇ τὸ δεῖγμα τοῦτο τῆς συζυγικῆς ἀποσιώσεως.

Ἡ Γερτρούδη δὲν παρετήρησεν ἀμέσως ὅτι τόσα βλέμματα συγκεκινημένα ἐστηρίζοντο ἐπ' αὐτῆς; ἀλλ' ὅτε παρετήρησε τὴν μεγάλην συρροὴν τῶν ἀνθρώπων, τῶν ὁποίων οἱ πεπικνωμένοι στίχοι περιεκύκλουν τὸν πάσσαλον τῆς βασάνου, ἀνέκραξε ζητοῦσα ἐκ τῆς συμπαθείας τοῦ κοινῆς παρηγορίαν τινὰ ὑπὲρ τοῦ πάσχοντος, καὶ ἔνδυμα ἵνα καλύψῃ τὸ σῶμα ἐκείνου ἐκτεθειμένου γυμνοῦ ἐπὶ τόσας μακρὰς ὥρας εἰς τὰς ἐπιρρεΐας τοῦ καιροῦ.

Τότε ἕκαστος ἐξ αὐτῶν ἤθελε νὰ ἀπαντήσῃ πρῶτος εἰς τὴν ἀξιοδάκρυτον ἐκκλησίαν τῆς Γερτρούδης. Ἐκ πολλῶν οἰκιῶν τῆς γειτονίας, ἐναντίον τῆς τρομερῆς ἀπειλῆς δημοσιευθείσης κατὰ πάσης φιλανθρωπικῆς πράξεως ὑπὲρ τοῦ βαρῶνος Von der Wart, αἱ οἰκοδόμοι ἐσπευσαν νὰ φέρωσιν, αἱ μὲν οἶνον θερμόν, αἱ δὲ ζωμόν κρεάτους ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὸ ἔνδυμα ἢ αἵτησις εἰσηκούσθη οὐχὶ ὀλιγώτερον, διότι εἴκοσι βραχίονες ἐργατῶν καὶ γυναικῶν ὑψώθησαν προσφέροντες ὁ μὲν τὸν ἐπεινδύτην, ὁ δὲ τὸ ἔνδυμά του; ἀλλ' ἱερὺς φθάσας πρὸ παντὸς ἄλλου ἐπὶ τῆς τελευταίας βαθμίδος τῆς κλίμακος, ἐξεδύθη τὸ ἔνδυμά του καὶ τὸ ἔδωκεν εἰς τὴν νέαν γυναῖκα, ἣτις ἐσπευσε νὰ καλύψῃ τὸ σῶμα τοῦ συζύγου αὐτῆς.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν ὁ πρίγκηψ Λεοπόλδος καὶ ἡ βασίλισσα Ἀνέζα ἐφθάνον ἐπιποῖ εἰς τὴν πλατεῖαν, συνοδευόμενοι ὑπὸ πολυαριθμῶν ἱππέων. Εἰς τὸ θέαμα τῆς συγκινήσεως, ἣτις ἐξεδηλοῦτο ὑπὲρ τοῦ θύματος αὐτῶν, διέταξαν ἀσπλάγχως τοὺς ἱππεῖς νὰ ὀρμήσωσι μετὰ τῶν ἱππῶν των διὰ τοῦ πλήθους καὶ νὰ διαρρηξῶσι τὸ πυκνὸν ἐξ ἀνθρώπων τεῖχος, ὅπερ εἶχε σχηματισθῆ πᾶσι τοῦ πασσάλου, καὶ μετὰ ταῦτα νὰ ἀποσπάσωσι βιαίως τὴν νέαν βαρωνίδα ἐκ τῆς θέσεως, τὴν ὁποίαν εἶχε καταλάβει διὰ τῆς ἠρωϊκῆς σταθερότητος αὐτῆς. Ὁ λαὸς βιαίως ἀπωθούμενος πανταχοῦθεν, δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀντισταθῆ, ὥστε νὰ μὴ ἀνοίξωσιν οἱ ἱππεῖς μεγάλην δίοδον μέχρι τῆς κλίμακος, ἣτις ἔφερε πρὸς τὸν τροχόν.

Ἐκεῖ ἐναντίον τῆς ἀσθηρότητος τοῦ δουκὸς καὶ τῆς βασιλείσης ἐστάθησαν μὴ γνωρίζοντες τί νὰ πράξωσι, ἐνώπιον τοῦ σταυροῦ, τὸν ὁποῖον ἐκ τοῦ ἄνωθεν μέρος τῆς κλίμακος ὁ ἱερὺς ἔδειξεν εἰς αὐτοὺς ὡς ἀδιάβατον ἐμπόδιον.

Ὁ Ῥοδόλφος εἶχε πάσχει πάσχων. Αἱ τελευταῖαι πρὸς τὴν Γερτρούδην αὐτοῦ λέξεις ἦσαν αὐταὶ α' Ὁ θεὸς θὰ σὲ ἀνταμείψῃ, ἐπειδὴ ὑπῆρξας πιστὴ μέχρι θανάτου».

Ὡρὰ καὶ ἔχουσα κεκμηκότα τὰ γόνατα ἢ χήρα τοῦ Ῥοδόλφου κατέβη τὴν κλίμακα στηριζομένη ὑπὸ τοῦ ἱερέως, εἰς τὴν τελευταίαν δὲ βαθμίδα ἐλιποθύμησε.

Ἀναμφιβόλως ὁ τρόμος γενικῆς ἐπαναστάσεως ἔπεισε τὰ τέκνα Ἀλβέρτου τοῦ πρώτου νὰ μὴ ἐπεκτείνωσι τὴν ἐκδκητικὴν αὐτῶν ὀργὴν πρὸς ἐκείνην, ἣτις κατέστη ἀντικείμενον θρησκευτικῆς εὐλαθείας διὰ τὸν λαόν. Ἐπέτρεψαν λοιπὸν εἰς αὐτήν νὰ ὑπάγῃ ἵνα κλύσῃ εἰς Μοναστήριον τῆς πόλεως Βασιλείας τὸ τελευταῖον θῦμα τρομερῆς ἐκδικήσεως. (Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

MARIA K. ΙΩΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ

Ο ΕΡΩΣ

(Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ.)

(Συνέχεια ἴδε προηγούμενον ἀριθμὸν.)

Ἐν τῇ θυελλώδει ἐποχῇ τῆς νεότητος ὁ ἀρραβῶν εἶναι τὸ μόνον μέσον πρὸς διατήρησιν τῆς παρθενίας τῆς καρδίας καὶ τοῦ σώματος. Εἶναι πιστευτόν, ὅτι νέοι, οἵτινες ἐνωρὶς ἔχουσιν ἔρωτα ἰσχυρὸν καὶ ἄξιον ἑαυτῶν, ἤθελον βεβηλωθῆ, ὡς πράττουσι συνήθως, διὰ μηδαιμῶν συμπαθειῶν, διὰ τῶν ἐφημέρων ἐκείνων σχέσεων, παραδίδοντες ἑαυτοὺς ὀλοκαύτωμα εἰς τὴν ἄψυχον ὠραιότητα ἢ εἰς τὴν δυσειδῆ ἀκολασίαν;

Αἱ ἐνώσεις, οὕτως ἐκ τῶν προτέρων σχεδιαζόμεναι, ἐλευθέρως διὰ τοῦ ἀμοιβαίου σεβασμοῦ, δίδουσι τὸν καιρὸν νὰ γνωρίζωσιν ἀλλήλους, νὰ ἐκτιμῶνται καὶ νὰ μορφῶνται ὁ εἰς ὑπὸ τοῦ ἄλλου.

Πόσον μακρὰν εἴμεθα ἐν Γαλλίᾳ! τῆς φρονίμου ταύτης βραδύτητος ἐν τῷ γάμῳ! Νυμφεύονται ἐσπευσμένως, τυχαίως χωρὶς νὰ γνωρίζωνται. Πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ ἀπατᾷ ὁ εἰς τὸν ἕτερον καὶ μάλιστα

1) Ἀλλὰ καὶ ἐν Ἑλλάδι, πόσον μακρὰν εἴμεθα τῆς φρονίμου ταύτης βραδύτητος ἐν τῷ γάμῳ!

χωρὶς νὰ τὸ θέλωσι; Διὰ τοῦτο ἀντὶ ἔρωτος, οἰκειότητος καὶ ἀμοιβαίων βοηθειῶν ἐν τῷ γάμῳ, πόσοι δὲν εὐρίσκουσιν ἄλλο ἢ ψυχρότητα, ἀντιπάθειαν, βάρη ἀνυπόφορα καὶ συνεχῆ βάσανα!

Ἐτελέσθη ὁ γάμος; Πρέπει τάχιστα νὰ συγχωνευθῶσιν αἱ δύο ψυχαί; ἵνα δὲ συγχωνευθῶσιν εἰς ἓν ὄλον ἀρμονικόν, ὀφείλουσι νὰ μεταμορφωθῶσιν συνήθειαι καὶ κλίσεις πρέπει ν' ἀναπτύχθωσιν ἢ νὰ περιορισθῶσιν ἢ νὰ ἐξαλειφθῶσι. Διὰ τοῦτο ἐκατέρωθεν εἶναι ἀνάγκη τῆς καλῆς ἐκείνης θελήσεως, τῆς εὐκρινείας ἐκείνης, τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς ἀφοσιώσεως ἐκείνης, αἵτινες προσελκύουσι καὶ συνδέουσι, καὶ οὐχὶ τῆς ἐλαφρότητος, τῆς φιλαυτίας καὶ τῆς ὑπερηφανείας, αἵτινες ἀπωθοῦσι καὶ ἀπομονοῦσιν. Ἐν τῇ νέᾳ ταύτῃ ζωῇ οἱ σύζυγοι εἶνε χρήσιμοι πρὸς ἀλλήλους ὡς ὁ διδάσκαλος. Ἡ μὲν γυνὴ μᾶλλον ξένη τοῦ πρακτικοῦ βίου, ἤττον σπουδαία καὶ ἰσχυρὰ, γίνεται μαθήτρια τοῦ συζύγου, ὅστις διὰ τῶν τρυφερῶν σχέσεων εἰσάγει αὐτὴν κατὰ μικρὸν εἰς τὰ μυστήρια τοῦ διανοητικοῦ καὶ ἠθικοῦ κόσμου, τὸν ὁποῖον κατοικεῖ ὁ δὲ ἀνὴρ μαθητῆν, ἐφ' ὅσον διδάσκει, ἀποκαλύπτει εἰς τὸ βάθος τῆς ἀγαπώσεως αὐτὸν ψυχῆς θεσαυροὺς τρυφερότητος, εὐωδίας, ἀγαθότητος καὶ λεπτότητος, ἀγνώστους ἕως τότε εἰς αὐτόν.

Ὡστε, ἐὰν μέχρι τῆς ἰδρύσεως τῆς ἀληθοῦς ταύτης ἐνοποιήσεως, ἢ ἀνατροφή τῶν καρδιῶν ἀπαντήσῃ ἐμπόδιον, διὰ τοῦ ἔρωτος θὰ ὑπερνηθῶσιν αὐτὰ εὐχερῶς. Πρὸς τοῦτο οἱ νέοι σύζυγοι θ' ἀπομακρυνθῶσι τοῦ θορύβου καὶ τῶν διασκεδάσεων τοῦ κόσμου, συζῶντες ὅσον τὸ δυνατὸν ἐν τῇ οἰκειότητι ἐν τῇ σιωπῇ καὶ τῇ μοναξίᾳ θὰ ἐκτελεσθῆ ἢ μεταμόρφωσις αὐτῶν, θὰ μορφωθῶσι δὲ τάχιστα ἐν τῷ μετ' ἀλλήλων βίῳ.

Ὁ ἀνὴρ εἶναι ὁ ἀκρογωνιαίος λίθος τῆς οἰκίας. Δύναται νὰ κάμῃ πολλὰ καὶ καλά, δύναται δὲ νὰ προξενήσῃ καὶ πολλὰ δεινά! Ὅτι ἀποφεύγῃ τοὺς κτηνώδεις ἐκείνους τρόπους δεσπότητος ἐγωῦστοῦ, ὅστις νομίζει, ὅτι τὰ πάντα ἐπιτρέπονται εἰς ἑαυτὸν καὶ θέλει νὰ βασιλεύῃ ὡς ἀπόλυτος ἄρχων. Θὰ συνηθίσῃ εἰς τοὺς τρόπους τῆς ἀρεσκείας, τῆς ἐρασιμότητος, τῆς φιλοφροσύνης, τοὺς ὁποίους ἀπαιτεῖ ἢ λεπτοφυῆς εὐαισθησία τῆς γυναικός; θὰ περιβάλλῃ τὸν σύντροφον αὐτοῦ οὐχὶ διὰ τῆς προστασίας ἐκείνης, ἣν διηγεῖται ὁ Κῶδιξ, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐξ ὀλῆς τῆς ψυχῆς προστασίας ἐκείνης, ἣτις ἀπομακρύνει τοὺς κινδύνους, ὑφ' ὧν ἀπειλεῖται ἕνεκα τῆς ἀπειρίας καὶ τῆς ἀτελοῦς ἀνατροφῆς. Διὰ σχέσεως

οἰκειοτάτης θ' ἀνυψώσῃ αὐτὴν κατὰ μικρὸν ἐκ τοῦ κύκλου ἰδεῶν κοινῶν καὶ πεπλανημένων, αἵτινες ἀπασχολοῦσιν αὐτὴν συχνότατα, εἰς ἰδέας σπουδαιότερας, εἰς γονιμώτερας καὶ φρονιμότερας, ὅπως ἀμφοτέροι δυνήθωσι νὰ μετὰσχῶσι τῆς ἀδαιρέτου ἀπολύσεως; οὐ μόνον τῶν ἀγαθῶν τοῦ πνεύματος, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀγαθῶν τῆς περιουσίας. Ἀντὶ νὰ σπαταλᾷ τὰς λαμπρὰς ὥρας τῆς ἀνέσεως εἰς τὰς λέσχας καὶ τὰ καφενεῖα, θὰ ἀφιερῶ αὐτὰς εἰς τὰς γλυκεῖας σχέσεις τῆς οἰκογενείας. Καὶ ἡ ἐπιμέλεια αὐτοῦ, ἡ μέριμνα καὶ ἡ τρυφερὰ οἰκειότης θὰ μαρτυρῶσιν εἰς τὴν γυναῖκα, ὅτι δὲν ἔχει μόνον κύριον, ἀλλὰ φίλον συμπαθῆ. Ἐὰν οὕτως ἀφοσιωθῆ, θὰ προσελκύσῃ τὴν ἐμπιστοσύνην αὐτῆς καὶ μετὰ πεποιθήσεως θὰ ἔχῃ τὴν ἐπ' αὐτῆς κυριαρχίαν.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν γυναῖκα, αὕτη πρέπει νὰ θεωρῆ τὸν γάμον ὡς σπουδαίαν κατάστασιν, ἐπιβάλλουσαν τὰ ἀσθηρότατα τῶν καθηκόντων. Ἀντὶ νὰ θεωρῆ τὴν διεύθυνσιν τῶν οἰκιακῶν ὡς ἐνασχόλησιν λυπηράν, ἐξουτελιστικὴν καὶ ἀπεχθῆ, τὴν ὁποίαν ὀφείλει νὰ καταλίπη εἰς τὰς ὑπηρετίας, πρέπει νὰ φροντίζῃ μετ' ἀφοσιώσεως καὶ ἀκαταπαύστως νὰ διεύθυνῃ τὸν οἶκον ἐν τάξει καὶ οἰκονομίᾳ, εἰς τὰς εὐτελεστάτας τοῦ βίου τῆς οἰκογενείας φροντίδας δύναται νὰ εὕρῃ ἀρέσκοντα εἰς τὴν καλαισθησίαν καὶ τὴν φαντασίαν. Διὰ ταῦτα ἢ χάρις, ἢ κομψότης καὶ αὐτὴ ἢ ποίησις πρέπει νὰ βασιλεύωσιν ἐν τῇ ἐστίᾳ τῆς οἰκογενείας; διότι τὸ πᾶν ἐμψυχοῦται, ζωοποιεῖται καὶ χρωματίζεται ἐν τῇ πνοῇ τοῦ αἰσθήματος. Ἡ γυνὴ ἔστω πρὸς τοῦτοῖς ἡ πνευματικὴ σύντροφος τοῦ ἀνθρώπου. Ὑψωθῆτω ἐξ Ἰσου πρὸς τὸν σύζυγον δι' ἀνατροφῆς ἐπιμελημένης, κοινωνησάτω τοῦ ἐνδιαφέροντος τῶν σκέψεων καὶ τοῦ σταδίου αὐτοῦ, δυνήθῃτω νὰ διασκεδάσῃ τὴν ἄνεσιν αὐτοῦ διὰ τῶν διασκεδάσεων καὶ τῶν θελημάτων πνεύματος κεκοσμημένου. Ἐὰν δὲ ἡ δυστυχία ἐπισκοπίσῃ τὸν ὀρίζοντα αὐτῶν, εἶναι ἀνάγκη μεγάλης τρυφερότητος καὶ παρηγορίας ἠρωϊσμοῦ καὶ ἀπαρνήσεως, ἵνα ὑψώσῃ τὸ καταπεπτωκὸς θάρρος, ἵνα γλυκάνῃ τὴν πικρίαν τῶν θλίψεων.

Ὡ νεαρὰ γύναι! ἐὰν ἀποδεχθῆς τὸ οὕτως εὐγενὲς καὶ οὕτως εὐεργετικὸν τοῦτο πρόσωπον ἀγγέλου προστάτου, δὲν θὰ ἐξαντληθῆς οὐδέποτε εἰς τὰς κενὰς οὐτιδανότητας τῆς ματαιότητος καὶ εἰς τὰς μωρίας τῆς πολυτελείας; δὲν θ' ἀφιερῶθῃς οὐδέποτε ἐξ ὀλης τῆς ψυχῆς σου εἰς τὰ μετὰξίνα ῥάκη καὶ εἰς τρίχαπτα (δαντέλας) καὶ εἰς τὰ ἀθύρματα χρυσοῦ καὶ ἀδαμάντων. Δὲν θὰ σκεφθῆς οὐ-

δέποτε νὰ ζητήσης ἰδεῶδες, φανταστικόν, ἐλπίδας ἐνόχους καὶ μέλλον τεταραγμένον εἰς πάθη ῥωμαντικά. Θὰ ἀπομακρύνῃς μακρὰν σεκυτῆς τοὺς πειράζοντας δαίμονας, οἵτινες δὲν θὰ τολμήσωσι νὰ πλησιάσωσι τὸ ἱερὸν θυσιαστήριον, ὅπου εἶσαι κεκλεισμένη. Ἄπ' ἐναντίας θὰ ἦται βεβαία, ὅτι θὰ ἀρέσκῃ πάντοτε καὶ εἰς πάντας διὰ τῶν χαρίτων τοῦ πνεύματος, τῶν θελήτρων τῆς καρδίας καὶ τῆς καλλονῆς τῶν ἀρετῶν.

(Ἔπεται συνέχεια)

Η ΚΥΡΙΑ EDMOND ADAM (JULIETTE LAMBER)

Δὲν νομίζομεν ἄσκοπον νὰ γνωρίσωμεν τοῖς ἀναγνώστῃς τῆς «Ἐπιθεωρήσεως» τὴν ἀπὸ πολλοῦ ἤδη χρόνου γνωστὴν τοῖς Ἑλλησι διαπρεπῆ γαλάτιδα, τὴν ἐν τῷ φιλολογικῷ κόσμῳ τῶν Παρισίων διακρινομένην κυρίαν Edmond Adam, μεταφράζουσα τὴν ἐν τῷ ἐν Παρισίοις ἐκδιδόμενῳ περιοδικῷ «Papillon» δημοσιευομένην ὑπὸ τοῦ Camille Delaville σύντομον αὐτῆς βιογραφίαν.

Ἡ κυρία Adam ἐμπνέεται ὑπὸ φιλελληνικῶν αἰσθημάτων, τρανὰ δὲ τοῦ φιλελληνισμοῦ αὐτῆς δείγματα εἰδείξε πολλάκις θερμῶς συνηγορήσασα ἐν τῇ ὑπ' αὐτῆς διευθυνομένη «Νέα Ἐπιθεωρήσει» ὑπὲρ τῶν δικαιωμάτων τῆς Ἑλλάδος. Ἡ διαπρεπὴς λογία συγγράφει ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς Juliette Lamber, ὑπὸ τὸ αὐτὸ δὲ ὄνομα διευθύνει καὶ τὴν «Νέαν Ἐπιθεωρήσιν».

Ἡ κυρία Edmond Adam, ἡ ἀβρόφρων αὐτὴ Παρισινή ἐγεννήθη ἐν ἐπαρχίᾳ, καὶ διήλθεν ἐν τῇ ἐξοχῇ τὴν παιδικὴν καὶ νεανικὴν ἡλικίαν.

Εἰς τὴν ἐπιρροὴν τοῦ καθαρῶ τῶν δασῶν καὶ τῶν λειμῶνων ἀέρος ὀφείλει ἀναμφιλέκτως τὸ ἀνθηρὸν τοῦ προσώπου, καὶ τὸ γαλήνιον ἐκεῖνο κάλλος τὸ σπανίως ἀπαντῶν παρὰ ταῖς νεάνισιν, ἔστωσαν αὐτὴν ἐργάτιδες ἢ δούκισσαι.

Θυγάτηρ Ἰατροῦ, συνεζεύχθη πολὺ νῆα, συνάδελφον τοῦ πατρὸς αὐτῆς.

Ὁ γάμος δὲν ἀπέβη εὐτυχῆς, καὶ ἡ νεαρὰ γυνὴ ἠναγκάσθη νὰ μεταβῇ μόνη εἰς Παρισίους, καὶ ζήτησιν βοήθειαν ἐν τῇ τότε προαγομένη εὐφύᾳ τῆς, τῆς περιουσίας τῆς οὗσης πλέον ἢ μετρίως.

Ἀγαθὴ, εὐειδὴς, νοήμων, φιλεργός, προσεκτὰτο εἰ φίλους, καὶ χηρέυσασα μετὰ τινα ἔτη ἦλθεν εἰς γάμον μετὰ τοῦ Ἐδμόνδου Ἀδάμ, ὁ δὲ γάμος οὗτος κατέστησεν αὐτὴν εὐτυχιστάτην, παρασχών

ἅμα αὐτῇ καὶ τύχην λαμπρὰν καὶ κοινωνικὴν θέσιν ἐπίζηλον, ἐφ' ᾧ μεγάλως ἐχάρησαν πάντες οἱ γινώριμοι αὐτῆς. Ἀλλὰ πόσον πλειότερον θὰ ἔχαιρον, ἂν ἦτο δυνατόν νὰ γνωρίζωσιν ἔκτοτε, ὅτι ἡ κυρία Ἀδάμ ἤθελε μείνει τόσον ἀφωσιωμένη εἰς τε τὰς φίλας καὶ τοὺς φίλους τῆς κυρίας Λαμβέρ!

Μετὰ τὴν πολιορκίαν τῶν Παρισίων, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὁποίας εἰδείξεν ἀξιοθαύμαστον ἀφοσίωσιν ὑπὲρ τῶν τραυματιῶν τοῦ πολέμου, μετὰ τὰς ἀλγηδόνας τῆς νόσου καὶ τοῦ θανάτου συζύγου λίαν πεφιλημένου, ἡ κυρία Ἀδάμ εὐρέθη, κατὰ περίστασιν, οὕσα ὁ ἀκρογωνιαίος λίθος τοῦ δημοκρατικοῦ κόσμου, κόσμου νεαροῦ εἰσέτι, οὗ τὰ ἔξοχα μέλη συνήρχοντο, ἵνα μετρηθῶσιν οὕτως εἰπεῖν, ἐν τῇ αἰθούσῃ αὐτῆς, ἔνθα προσέτι συνηθροίζοντο καὶ αἱ φιλολογικαὶ ἐπιστημότητες.

Ἄνωφελῆ θεωροῦμεν τὴν ἀπαριθμησιν τῶν ἐν τῇ αἰθούσῃ αὐτῆς συνερχομένων, οἵτινες ἀπὸ τοῦ Γαμβέτα μέχρι τοῦ Ροσεφόρτ καὶ αὐτοῦ τοῦ Γαρρδίνου, κατελέχθησαν εἰς τὰς στήλας πασῶν τῶν ἐφημερίδων.

Τὰ ἑβδομαδιαῖα αὐτῆς δεῖπνα ἦσαν ἐπὶ πολλὰ θέματα πολλοῦ λόγου, καίπερ, ὑπὸ πολιτικὴν ἔποψιν οὐδένα ἔχοντα ἐπίσημον χαρακτῆρα.

Πρὸ διετίας ἡ κυρία Ἀδάμ, χωρὶς ποσῶς νὰ καταλίπη τὰς παλαιὰς τῆς φιλίας, κατέστησεν τὴν αἴθουσαν αὐτῆς, φιλολογικὴν μᾶλλον ἢ πολιτικὴν, ὅπερ ἀποδεικνύει τὴν εὐθυκρισίαν καὶ τὸ πνεῦμά τῆς ἄλλως τε δὲ ἡ αἴθουσα αὕτη εἶνε λίαν ἀπρόσιτος, ἰδίως εἰς τὰς γυναῖκας.

Δὲν θεωροῦμεν ἀναγκαῖον νὰ ἐκθέσωμεν τοὺς συνετοὺς λόγους, οἵτινες ἠνάγκασαν τὴν διευθύντριαν τῆς «Νέας Ἐπιθεωρήσεως» ν' ἀπομακρύνῃ ἀπ' αὐτῆς ἅπαντα τὰ στοιχεῖα, ἅτινα ἠδύνατο ν' ἀποβῶσιν ἐπιβλαβῆ.

Περὶ ὀλίγων γυναικῶν ἐγένετο τοσοῦτος λόγος, ὅσῳ περὶ τῆς κυρίας Ἀδάμ, νομίζω δὲ ὅτι περὶ οὐδεμιᾶς γυναικὸς ἔχει τὸ κοινὸν σφαλερωτέραν ἰδέαν ὑπὸ ἠθικὴν ἔποψιν, καθότι ἅπανσα ἢ πόλις τῶν Παρισίων ἔρριψεν ἐπ' αὐτῆς φιλύποπτα βλέμματα, ἐν τε ταῖς θεάτραις, ἐκθέσεσιν κτλ.

Συμπληρῶν ὁ βιογράφος τῆς κυρίας Ἀδάμ τὴν ἐν τῷ προμνημονευθέντι περιοδικῷ δημοσιευομένην εἰκόνα τῆς, λέγει:

Ἄτελῶς πάντοτε ἐκφράζει ἡ ἱστογραφία εὐειδῆ γυναῖκα, ἰδίως δὲ ὅταν πρόκειται περὶ μορφῆς ἀμετάβλητον ἐχούσης τὴν ἔκφρασιν.

Γλυκῆτατοι καὶ διαυγέστατοι εἰσὶν οἱ βαθυκύα-

νοι αὐτῆς ὀφθαλμοί, θελκτικὸν δὲ διάδημα τῆς ὠσειδοῦς μορφῆς τῆς ἀποτελεῖ ἡ λαμπρὰ καστανόχρους κόμη τῆς.

Ἐπὶ τοῦ μικροῦ καὶ σινοῦ στόματος ἐπικάθηται παιδικὸν μειδίημα, ἀξιοθαυμάστου δὲ λευκότητος εἰσὶν οἱ βραχίονες καὶ αἱ χεῖρες αὐτῆς.

Ἄλλ' ὅπερ ἀμέσως, ἐκ πρώτης ὄψεως ἐκπλήττει, εἶνε τὸ νεανικώτατον αὐτῆς ἦθος τὰ πάντα ἐν αὐτῇ ἀποπνέουσι νεότητα ἢ φωνή, τὸ βλέμμα, τὸ σχῆμα τῆς μορφῆς, ἡ χροιά, τέλος τὸ μυστηριώδες ἐκεῖνο ὅπερ ἔσκωψεν μὲν τινες, ἀλλ' ὅπερ μόνον αὐτὸ ἀπ' ἑαυτοῦ δύναται νὰ ἐκφράτῃ φύσιν τινὰ τὰ μάλιστα δυσεξήγητον. Ἡ δευτέρα ἐντύπωσις ἦν αἰσθάνεται ὁ θεώμενος αὐτὴν εἶνε ἡ ἀντίληψις τῆς ἄκρας ἀγαθότητος, τῆς ὑπ' ὄλου, οὕτως εἰπεῖν, τοῦ σώματος αὐτῆς ἀναδιδομένης μεγαλειότεραν δ' ἐπὶ τούτῳ αἰσθάνεται τις τὴν ἐκπληξίν, καθότι ἔκφρασις τοιαύτη σπανίως ἀπαντᾷ ἐπὶ τοῦ προσώπου εὐειδῶν γυναικῶν τῆς κοινωνίας.

Ἡ κυρία Ἀδάμ εἶνε ἔργῳ καὶ λόγῳ, λίαν ἀγαθὴ πάντοτε, ἐπὶ τοσοῦτῳ δὲ ἀγαθῇ, ὥστε πολλάκις ἠνώχλησε τοὺς πολιτικοὺς αὐτῆς φίλους ἰκετεύουσα ἀπαύστως αὐτοὺς, ὑπὲρ τοῦ δεινὸς ἢ δεινὸς οὗς αὕτη ἐνόμιζεν ἀξίους λόγου.

Ἦκουσα πολλάκις λεγόμενον ὅτι ἡ κυρία Ἀδάμ, ἔνεκα πολλῶν ἀσχολιῶν δὲν ἔγραφε μόνη τὰ ἑαυτῆς ἔργα, ἰδίᾳ δὲ ἀπὸ τινος χρόνου, καὶ ὅτι ἐβοηθεῖτο ὑπὸ γραμματέων τὸ ἐπαναλαμβάνω δέ, διότι ἡ φήμη αὕτη κυκλοφορεῖ εἰσέτι ἀνὰ τὴν πόλιν.

Οὐδὲν τούτου σφαλερωτέρον. Ἡ Ἰουλίττα Λαμβέρ, εἶνε ἐργάτις ἀκάματος. Ἐκτὸς τοῦ χρόνου, ὃν ἀφιερῶ εἰς τὸ γράφειν, διέρχεται μέρος τῆς νυκτὸς ἀναγινώσκουσα τὰ εἰς τὴν Νέαν Ἐπιθεωρήσιν στελλόμενα χειρόγραφα, ὅπερ φαίνεται μοι ὑπέμετρον, καὶ ὅτι ἀποκρίνεται ἡ ἰδίᾳ εἰς τοὺς ἐπιστέλλοντας, δικαιολογοῦσα τὴν ἄρνησίν τῆς, ἂν ὑπάρχῃ λόγος ἀρνήσεως.

Μόνη γυνὴ δύναται νὰ ἔχῃ τοιαύτην ἀφοσίωσιν!

Αὕτη ἐνεργεῖ τὴν ἐν τῇ «Ἐπιθεωρήσει» ζήτησιν ἀνταπόκρισιν, ἔχουσα ὅλην τὴν διευθύνσιν τοῦ περιοδικοῦ τούτου τούτου ἔνεκα καταπονεῖ συνεχῶς τοὺς ὀφθαλμούς, ἀλλὰ τοῦτο δὲν πείθει αὐτὴν νὰ ἀναπαυθῇ ἢ νὰ ἐκτελέσῃ δι' ἄλλου τὴν ἐργασίαν ταύτην, ἢ ἀγνοῶ διατί, θεωρεῖ ὡς ἴδιον καθῆκον.

Ἴδου τὰ κυριώτερα συγγράμματα τῆς Ἰουλίτας Λαμβέρ.

«Dans les Alpes.—L'education de Laure.—Grecque.—Idées anti-pruahdhonniennes.—

Jean et Pascale.—Laéde.—Le Mandarin.—Mon village.—Recits du golfe Juan.—Saine et Sauve.—Le Siege de Paris.—Voyage autour du Grand pin.—Les poètes Grecs contemporains.

Δύο εἰσὶν αἱ σφοδραὶ ἐπιθυμίαι τῆς κυρίας Ἀδάμ, ἡ πολιτικὴ καὶ ἡ φιλολογία.

Ὡς πολιτικὴ ἔχει γνώμην ὀρθὴν καὶ κρίσιν ἀσφαλῆ τῶν συγχρόνων γεγονότων, καὶ τῶν ἐπακολουθημάτων αὐτῶν ἀλλ' ὡς διπλωμάτις εἶνε τοιαύτη, ὥστε νὰ τὴν ἀποστέρη τις, διότι ἀνεπιφυλάκτως, καὶ ἄνευ περιστροφῶν λέγει ὅ,τι φρονεῖ, ὅ,τι βλέπει, ὅ,τι προβλέπει, καὶ ἐνώπιον οἰουδήποτε, ὅπερ θὰ καθίστα αὐτὴν ὅλως ἀκατάλληλον διὰ τὴν θέσιν τοῦ πρεσβευτοῦ. Ἐπίσης, ὁσάκις νομίσῃ ὅτι πολιτικὸς τῆς φίλος διεπράξατο, σφάλμα, τὸ ἀνομολογεῖ μετὰ τῆς αὐτῆς εἰλικρινείας, καὶ ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ ἐνώπιον ἄλλων.

Ὡς πρὸς τὴν φιλολογίαν, ἔχει καλλαισθησίαν καὶ ὀρθοφροσύνην. Ἰκανότητα δὲν ἔχει μὲν ἔξοχον, ἀλλὰ λεπτὴν καὶ ἐμβριθῆ ἐπὶ πλέον δέ, ἐνασχολεῖται πλείτερον ὑπὲρ τῶν ἄλλων ἢ ὑπὲρ ἑαυτῆς. Τὸ παρουσιάζει συγγραφεῖς ἀγνώστους εἶναι μεγάλη αὐτῆς χαρὰ.

Τὸ παρελθὸν ἔτος ἀνεγνώσθη ἐν τῷ οἴκῳ τῆς ἡ παρ' αὐτῆς φιλοπονηθεῖσα συνοπτικὴ μετάφρασις, δράματος Ἑλληνικοῦ, ἀρκετὰ ἀγνοουμένου, ὅπερ εἶχε τὴν ὑπομονὴν νὰ συντάμῃ, χωρὶς ποσῶς νὰ φανῇ ὅτι συνεισέφερε πως εἰς τὸ ἔργον τοῦ ποιητοῦ.

Ὡς πρὸς τὴν Ἑλλάδα... λατρεῖ αὐτὴν φαίνεται ὅτι εἶνε οἰκογενειακὴ τῆς παράδοσις ἡ λατρεία αὕτη πρὸς τὴν πατρίδα τοῦ Φειδίου, ἣν αὕτη δὲν εἶδεν εἰσέτι. Κατ' ἔτος προτίθεται τὴν ἐπιχειρήσιν τοῦ ταξιδίου τούτου, καὶ κατ' ἔτος νέον κώλυμα ἐμποδίζει τὴν πραγμάτωσιν αὐτοῦ. Ἀλλὰ πόσον καλῶς γινώσκει, καίπερ μὴ ἐπισκεφθεῖσα αὐτὴν ποτε, τὴν γῆν ταύτην τῆς ἀρχαίας ποιήσεως.

Γυνὴ ἄνευ ἀδυναμίας θὰ ἦτο τέρας. Ἄς ἴδωμεν τὴν ἀδυναμίαν τῆς κυρίας Ἀδάμ.

Πιστεύει εἰς τὴν χειρομαντείαν.

Ἦτο εἰσέτι νεωπᾶτη, ὅτε μάντις πρὸ οἴκου αὐτῆς, ὅτι τρεῖς ἤθελεν ἔλθει εἰς γάμου κοινωνίαν, καὶ δημοσιεύσει ἔργον διαδοθησόμενον ἀνὰ τὴν ὑφήλιον. Οὐδὲν εἶχε γράψῃ τότε. Εἶτα ὁ Desbarolles προσέειπεν αὐτῇ παρόμοιον τι χωρὶς νὰ τὴν γνωρίζῃ, πρότινων δὲ ἐτῶν τῇ ἐπανέλαβε τὰ αὐτὰ χωρὶς ν' ἀναμνησθῇ ποῦ εἶχεν ἴδει ἄλλοτε τὴν ὠραίαν χήραν ἣν συνεβουλεύετο.

Ἡ πρόρρησις αὕτη, ζῶντος τοῦ συζύγου αὐτῆς,

τῆ προύξενει τρόπον, διότι διὰ τὴν ὑπανδρευθῆ καὶ πάλιν ἔπρεπε ν' ἀποθάνῃ ἐκεῖνος, καὶ σήμερον δὲ ἔτι, ἢ τρεῖς ἐπαναληφθεῖσα πρόρρησις τῆ ἐμπνέει φρίκην, καθότι ἀποστρέφεται ὀλοκλήρως τὴν ἰδέαν τρίτου γάμου.

Ἡ «Νέα Ἐπιθεώρησις» ἀναγινώσκεται καθ' ἅπαντα τὸν κόσμον, καὶ ἰδοὺ ἡ ἐκπλήρωσις τοῦ πρώτου μέρους τῆς προφητείας.

Πολλοὶ βεβαίως θὰ ᾤσιν οἱ εὐχόμενοι τὴν ἐκπλήρωσιν καὶ τοῦ δευτέρου μέρους!

Ὡς οἰκοδέσποινα, ἡ κυρία Ἀδάμ, εἶνε ἀπαράμιλλος.

Γινώσκει νὰ εὐαρεστῇ τοῖς πᾶσι, χωρὶς ποτὲ νὰ δεικνῆ τὸ ἐλάχιστον σημεῖον κοπώσεως· ἐντὸς δὲ πέντε λεπτῶν ὑποδέχεται λίαν χαριέντως, καὶ ὑπουργόν, καὶ σοφόν, καὶ καλλιτέχνην καὶ ἑκατοντάφραγκον ὑπάλληλον, πάντοτε ἐπίχαρις, καὶ μὲ τὸ πρὸς ἕκαστον ἄρμόζον ἦθος.

Ἀπὸ πολλοῦ κατοικεῖ ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀστῶν τῶν Παρισίων κατὰ τὴν ὁδὸν Poissonière. Τὸ ὄκημα αὐτῆς εἶνε εὐρὸ καὶ ἀρκετὰ κομψόν· οὐδὲν ἐν αὐτῷ τὸ περιζήτητον ἢ τὸ δηλοῦν τὴν μουσοληπτον γυναικα, ὡς τὴν ὠνόμασεν ἡ σπεῖρα τῶν συντηρικῶν καὶ ῥιζοσπαστῶν.

Οὐδεὶς ἦττον τῆς κυρίας Ἰουλίᾶς Λαμβέρ ἐνασμενίζει τῆ φιλομουσίᾳ· οὐδεὶς ἔχει ἦττονας ἀξιώσεις, εἰς τε τὰς γνώμας, τοὺς τρόπους, τὰς ἀφοσιώσεις καὶ τὴν ἰκανότητα.

Ὡς περ τοῦ προσώπου αὐτῆς, οὕτω καὶ τῶν προϋόντων τοῦ ναῦ καὶ τῶν συναισθημάτων τῆς καρδίας οὐδένα ποιεῖται ψιμυθισμὸν.

Ἐκ πάντων τούτων πηγάζει, ὅτι ἡ κυρία Ἀδάμ ἦτις εἶναι εὐειδῆς, πλουσία, ἔξοχος ἐν τῇ κοινωνίᾳ, καὶ καθόλου πανίσχυρος, οὔτε μισεῖται οὔτε δυσφημεῖται, ὅπερ εἶνε τὸ μέγιστον θαῦμα, τῶν νεωτέρων χρόνων, καὶ ὑπερ ἐξηγουσι μόνον αἱ δύο αὐτῆς λέξεις:

Εἶναι ἀγαθή.

M. N. ΔΑΜΙΡΑΛΗΣ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

(Συνέχεια ἴδε προηγούμενον ἀριθμὸν.)

Ὁ τόπος, ἐφ' οὗ ὁ Μ. Ἀλέξανδρος ἀπεφάσισε νὰ κτίσῃ τὴν πόλιν ἦτο κατὰ Πλούταρχον ταινία γῆς πλάτος ἀνάλογον ἔχουσα πρὸς τὸ μῆκος καὶ χωρίζουσα τὴν μεγάλην λίμνην Μαρωτίδα ἀπὸ τῆς Με-

σογείου τελευτώσης εἰς μέγαν λιμένα'. Ἐν ᾧ δὲ περὶ τὴν κτίσιν τῆς πόλεως διελογίζετο, εἶδε, λέγει ἡ παράδοσις, καθ' ὕπνον ἄνδρα πολὺν τὴν κόμην καὶ γεραρὸν τὸ εἶδος, ὃς εἶπεν αὐτῷ τὰ ἔπη ταῦτα

Νῆσος ἔπειτά τις ἔστι πολυκλύστῃ ἐνὶ τούτῳ
Αἰγύπτου προπάροισθε· Φάρον δὲ ἐκικλήσκουσιν.

Ἐγερθεὶς¹⁾ τοῦ ὕπνου ὁ Ἀλέξανδρος καὶ ἐπίσκεψάμενος τὸν τόπον, ὡς εἶδεν αὐτὸν εὐφυῆ διαφέροντα καὶ εἰπὼν ὅτι ὁ Ὅμηρος (ὃν ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ καὶ ὃν καθ' ὕπνον εἶδεν) ἦτο τά τε ἄλλα θαυμαστός καὶ σοφώτατος ἀρχιτέκτων, ἐκέλευσε νὰ διαγράψωσι τὸ σχῆμα τῆς πόλεως, ἧτις ἐμελλε νὰ περιλάβῃ ὅλον τὸ μεταξὺ τῆς Μεσογείου καὶ τῆς Μαρωτίδος λίμνης διάστημα²⁾ Τὸ σχέδιον ἔδωκε μὲν ὁ διάσημος ἀρχιτέκτων Δεινοκράτης ἢ Δεινοχάρης³⁾, αὐτὸς ἐκεῖνος ὃς καὶ τὸν πυρποληθέντα ναὸν τῆς Ἐφέσου ἀνωκοδόμησεν⁴⁾, ἐξετέλεσε δὲ αὐτὸ Κλεομένης ὁ Ναυκρατίτης⁵⁾. Κατὰ διαταγὴν τοῦ Δεινοκράτους οἱ ἀρχιτέκτονες ἐχάραξαν, ἐλλείψει γῆς λευκῆς, δι' ἀλφίτων ἐπὶ ἐδάφους μέλανος ἡμικύκλιον οὗ τὰ ἄκρα ἐστηρίζον τοῖς ἐπὶ δύο εὐθειῶν βάσεων, αἵτινες περιελάμβανον τὴν ἐντὸς περιφέρειαν⁶⁾. Ἐπειδὴ δὲ τὰ ἄλφειτα, δι' ὧν αἱ ὁδοὶ ἐχάραχθησαν, σμῆνη ὀρέων παντοδαπῶν κατερχομένων κατέφαγον, οἱ μάντιες ἐξηγήσαντο τὸ φαινόμενον τοῦτο ὡς οἰωνὸν ἄριστον, ὡς μελλούσης δηλονότι τῆς πόλεως νὰ γείνη ἡ τροφή παντοδαπῶν ἀνθρώπων⁷⁾. Τὸ διάγραμμα εἶχε σχῆμα χλαμύδος, ἢ ὁ Πλίνιος ὀνομάζει μακεδονικὴν⁸⁾. (Ἀκολοθεῖ.)

1) Πλουτ. ἐν βίῳ Ἀλεξ. κεφ. 26.

2) Ὀδυσ. Δ, 354, 354.

3) Πλουτ. ἐνθ' ἄνωτ. Quint. Curt. 4, 8.

4) Κατὰ μὲν τὸν Πλίνιον (3,34) ὁ ἀρχιτέκτων ὀνομάζεται Δεινοχάρης, κατὰ δὲ τὸν Στράβωνα, Οὐαλέριον Μάξιμον, Σολῖνον, Ἀμμιανόν, Βιτρούδιον καὶ ἄλλους ὁ ἀρχιτέκτων ἐκαλεῖτο Δεινοκράτης (ἴδε Brunn ἐν τῇ Gesichte der Griechischen Künstler τόμ. 2, σ. 351.

5) ἴδε τοῦ παρόντος συγγράμματος σελ. 111.

6) Κατὰ τὸν Parthey ἐν τῷ das Alexandrinische Museum μνημονεύμενον ὑπὸ τοῦ Δοναλσῶνος ἐν τόμ. Β' σελ. 397, σημ. 3. τῆς ἱστορίας τῆς ἀρχ. ἑλλην. φιλολογίας τῆς ὑπὸ τοῦ κ. I. Βαλέττα μεταφρασεως.

7) Πλούταρχ. ἐνθ' ἄνωτέρ.

8) 5, 10.

9) Διόδ. 17, 52.

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ

Ἡ συνδρομὴ εἶναι ἐτησίαι καὶ προπληρωτέαι:

Διὰ τὰς Ἀθήνας: . . . . . ν. δρ. 10

Διὰ τὰς ἐπαρχίας: . . . . . ν. δρ. 12

Διὰ τὸ ἐξωτερικόν: . . . . . φράγ. 15